

A – Vývoj a činnost Soudního dvora v roce 2007

Autor : předseda Vassilios Skouris

Tato část výroční zprávy představuje souhrnně činnosti Soudního dvora Evropských společenství v roce 2007. Zaprvé podává nástin vývoje tohoto orgánu během uvedeného roku, přičemž zdůrazňuje institucionální změny, které se dotkly Soudního dvora, a změny týkající se jeho vnitřní organizace a pracovních metod (oddíl 1). Zadruhé obsahuje statistickou analýzu týkající se vývoje pracovního zatížení orgánu, jakož i průměrné délky řízení (oddíl 2). Zatřetí uvádí, jako každý rok, hlavní události v oblasti judikatury seřazené podle oblasti úpravy (oddíl 3).

1. Institucionální vývoj Soudního dvora se v roce 2007 vyznačoval především dokončením legislativního procesu týkajícího se zavedení naléhavého řízení o předběžné otázce, které umožní projednat rychle a přiměřeně předběžné otázky z oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

Konkrétně rozhodnutím ze dne 20. prosince 2007 přijala Rada změny statutu a jednacího řádu Soudního dvora, kterými bylo zavedeno řízení o naléhavé předběžné otázce. Jedná se o nový druh řízení o předběžné otázce určené k projednání věcí, na které se v současnosti vztahuje hlava IV Smlouvy o ES (vízová, azylová a přistěhovalecká politika a jiné politiky týkající se volného pohybu osob) a hlava VI Smlouvy o Evropské unii (Ustanovení o policejní a justiční spolupráci v trestních věcech). Soudní dvůr konstatoval, že stávající řízení, včetně zrychleného řízení stanoveného v článku 104a jednacího řádu, nemohou zajistit dostatečně rychlé projednání tohoto druhu věcí, a navrhl zavedení tohoto nového řízení k projednání uvedených věcí ve zvláště krátkých lhůtách, aniž by došlo k prodloužení v projednávání ostatních věcí probíhajících před Soudním dvorem.

Změny statutu a jednacího řádu vstoupí v platnost v průběhu prvního čtvrtletí roku 2008. Hlavní charakteristiky naléhavého řízení o předběžné otázce se projevují v rozdílech mezi jednak tímto řízením, a jednak běžným a zrychleným řízením o předběžné otázce. Zaprvé, písemná část řízení je omezena na účastníky původního řízení, členský stát, jehož soud předložil žádost o rozhodnutí o této předběžné otázce, Evropskou komisi, jakož i jiné orgány, pokud se řízení týká některého z jejich aktů. Účastníci řízení a všichni zúčastnění uvedení v článku 23 statutu se budou moci zúčastnit ústní části řízení a vyjadřovat se v této souvislosti k předloženým písemným vyjádřením. Zadruhé, věci předložené v rámci řízení o naléhavé předběžné otázce budou hned po doručení Soudnímu dvoru přiděleny senátu složenému z pěti soudců určenému zvláště k tomuto účelu. A konečně řízení v těchto věcech bude probíhat z převážné části elektronicky, jelikož nová ustanovení jednacího řádu upravují možnost předkládání a doručování podání telefaxem nebo elektronickou poštou.

2. Soudní statistiky Soudního dvora za rok 2007 vykazují oproti předcházejícímu roku podstatné zlepšení. Zejména je třeba upozornit na zkrácení délky řízení před Soudním dvorem, k němuž dochází již čtvrtý rok po sobě, a nárůst počtu ukončených věcí v porovnání s rokem 2006 přibližně o 10 %.

Soudní dvůr tak v roce 2007 ukončil 551 věcí oproti 503 věcem v roce 2006 (toto je čistý počet, který zohledňuje spojení věcí). Z těchto věcí byl ve 379 případech vydán rozsudek

a 172 případů vedlo k vydání usnesení. Je třeba poukázat na to, že počet vydaných rozsudků a usnesení je znatelně vyšší než v roce 2006 (351 rozsudků a 151 usnesení).

Soudnímu dvoru bylo předloženo 580 nových věcí, což představuje nejvyšší počet v jeho historii¹ a zvýšení o 8 % v porovnání s počtem věcí zahájených v roce 2006, a o 22,3 % v porovnání s počtem věcí zahájených v roce 2005. Počet projednávaných věcí ke konci roku 2007 se navzdory tomu významně nezvýšil (741 věcí, hrubý počet) v porovnání s počtem případů zbývajících ke konci roku 2006 (731 věcí, hrubý počet).

V soudních statistikách za rok 2007 se rovněž odráží stálé snižování délky řízení od roku 2004. Co se týče předběžných otázek, průměrná délka řízení dosahovala 19,3 měsíců, zatímco v roce 2006 činila 19,8 měsíců a v roce 2005 20,4 měsíců. Stejně jako v roce 2006 totiž srovnávací analýza ukazuje, že průměrná délka vyřizování předběžných otázek dosáhla od roku 1995 své nejnižší hodnoty v roce 2007. Pokud jde o přímé žaloby a o kasační opravné prostředky, průměrná délka vyřizování dosahovala 18,2 a 17,8 měsíců (20 měsíců a 17,8 měsíců v roce 2006).

V průběhu uplynulého roku využíval Soudní dvůr v různé míře jednotlivé nástroje, které má k dispozici k urychlení vyřizování určitých věcí (přednostní rozhodování věcí, zrychlené řízení, zjednodušené řízení a možnost rozhodnout bez stanoviska generálního advokáta). Pokud jde o zrychlené řízení, rozhodoval Soudní dvůr o 8 žádostech, u kterých však nebyla splněna zvláštní podmínka (naléhavosti věci), kterou vyžaduje jednacím řád. V souladu s praxí zavedenou v roce 2004 se o vyhovění nebo zamítnutí žádosti o zrychlené řízení rozhoduje odůvodněným usnesením předsedy Soudního dvora. Mimoto bylo přednostní vyřízení věci provedeno u 5 věcí.

Krom toho Soudní dvůr využíval i nadále zjednodušeného řízení upraveného v čl. 104 odst. 3 jednacím řádu pro zodpovězení některých předběžných otázek. Celkem 18 věcí totiž bylo ukončeno usnesením na základě tohoto ustanovení.

Soudní dvůr dále znatelně častěji využíval možnosti, kterou mu poskytuje článek 20 statutu, a to rozhodnout bez stanoviska generálního advokáta, pokud ve věci nevyvstává žádná nová právní otázka. Lze tak uvést, že v roce 2007 bylo přibližně 43 % rozsudků vyhlášeno bez stanoviska (33 % v roce 2006).

Co se týče rozdělení věcí mezi jednotlivá kolegia Soudního dvora, lze uvést, že velký senát vyřešil přibližně 11 %, pětičlenné senáty téměř 55 % a tříčlenné senáty přibližně 33 % věcí ukončených v roce 2007. V porovnání s předchozím rokem lze konstatovat téměř stejný počet věcí projednávaných velkým senátem, mírný pokles počtu věcí projednávaných pětičlennými senáty (63 % v roce 2006) a zvýšení počtu věcí řešených tříčlennými senáty (24 % v roce 2006). Rozdělení věcí mezi jednotlivá kolegia se téměř shoduje s rozdělením věcí v roce 2005.

Další informace týkající se statistických údajů za soudní rok 2007 lze nalézt v bodě C této kapitoly.

¹ S výjimkou 1 324 zahájených věcí v roce 1979. Nicméně toto výjimečně vysoké číslo lze vysvětlit podáním vysokého počtu žalob na neplatnost s tímž předmětem.

3. Tento oddíl podává přehled hlavních událostí v judikatuře, který je uspořádaný podle následně uvedených jednotlivých oblastí:

ústavní a institucionální otázky; evropské občanství; volný pohyb zboží; volný pohyb osob, služeb a kapitálu; vízová, azylová a přistěhovalecká politika; pravidla hospodářské soutěže; daně; sbližování právních předpisů a jednotné právní předpisy; ochranné známky; hospodářská a měnová politika; sociální politika; životní prostředí; soudní spolupráce ve věcech občanských; policejní a justiční spolupráce v trestních věcech a boj proti terorismu, přičemž často se rozsudek, který spadá svojí hlavní problematikou do určité oblasti, dotýká rovněž velmi důležitých otázek z oblasti jiné.

Ústavní a institucionální otázky

Vzhledem k rozsáhlému množství oblastí, které spadají pod ústavní a institucionální otázky, není překvapivé, že budou uvedeny rozsudky, ve kterých bylo rozhodnuto o velmi rozmanitých otázkách.

Ačkoli se dřívější judikatura již široce zabývala otázkami určení vhodného právního základu pro přijetí právních předpisů Společenství, vyskytuje se tato problematika v soudní agendě řešené Soudním dvorem i nadále.

Ve věci, ve které byl vydán rozsudek ze dne 23. října 2007 (*Komise v. Rada, C-440/05*), tak podala Komise, která se domnívala, že rámcové rozhodnutí Rady k posílení rámce trestního práva pro boj proti znečištění z lodí², přijaté v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech, nespočívá na náležitém právním základě, podporovaná Evropským parlamentem, žalobu na neplatnost a tvrdila, že cíl a obsah uvedeného rámcového rozhodnutí spadají do pravomocí Evropského společenství v oblasti společné dopravní politiky.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že v případě, kdy se může použít jak Smlouva o ES, tak Smlouva o Evropské unii, stanoví poslezně uvedená smlouva, že dříve uvedená smlouva převažuje a že Soudnímu dvoru přísluší dbát na to, aby akty, o kterých Rada tvrdí, že vycházejí z ustanovení o policejní a justiční spolupráci v trestních věcech, nezasahovaly do pravomocí Společenství, a konstatoval, že cílem rámcového rozhodnutí je zvýšení bezpečnosti námořní dopravy a zároveň posílení ochrany mořského prostředí před znečišťováním z lodí.

Ustanovení tohoto rámcového rozhodnutí, která zavazují členské státy ukládat tresty za určitá jednání, by tedy byla mohla být platně přijata na základě Smlouvy o ES. Je sice pravda, jak uvedl Soudní dvůr, že trestní právo hmotné ani trestní právo procesní v zásadě nespádají do pravomocí Společenství, nemění to však nic na tom, že v případě, že použití účinných, přiměřených a odrazujících trestních sankcí příslušnými vnitrostátními orgány představuje nezbytné opatření pro boj proti vážným zásahům do životního prostředí,

² Rámcové rozhodnutí Rady 2005/667/SVV ze dne 12. července 2005 k posílení rámce trestního práva pro boj proti znečištění z lodí (Úř. věst. L 255, s.164). Toto rozhodnutí doplňuje směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/35/ES ze dne 7. září 2005 o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání (Úř. věst. L 255, s. 11).

může zákonodárce Společenství uložit členským státům povinnost zavést takovéto sankce k zajištění plné účinnosti norem, které přijal v oblasti ochrany životního prostředí.

Naopak ustanovení tohoto rámcového rozhodnutí týkající se druhu a výše použitelných trestních sankcí nespádají do pravomoci Společenství. Avšak v rozsahu, v němž jsou tato posledně uvedená ustanovení neoddělitelně spojena s ustanoveními o trestných činech, k nimž se vztahují, dospěl Soudní dvůr k závěru, že rámcové rozhodnutí Rady zasáhlo do pravomocí Společenství v oblasti námořní dopravy, čímž porušilo Smlouvu o Evropské unii, která takové pravomoci upřednostňuje. Rámcové rozhodnutí tedy bylo z důvodu své nedělitelnosti zrušeno v celém rozsahu.

Pokud jde o rozsah pravomoci Soudního dvora u předběžných otázek ohledně výkladu nebo posouzení platnosti, zaslouží si zmínku několik věcí.

Ve věci *Merck Genéricos-Produtos Farmacêuticos* (rozsudek ze dne 11. září 2007, [C-431/05](#)) odpověděl Soudní dvůr na otázku portugalského Nejvyššího soudu, zda má pravomoc k výkladu článku 33 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Dohoda TRIPS)³, kladně a konstatoval, že jelikož uvedená dohoda byla uzavřena Společenstvím a jeho členskými státy na základě sdílené pravomoci, má Soudní dvůr pravomoc vymezit povinnosti, které na sebe Společenství takto vzalo, a vykládat za tím účelem ustanovení dotyčné dohody. Otázka rozdělení pravomocí mezi Společenství a jeho členské státy vyžaduje jednotnou odpověď na úrovni Společenství, kterou může dát pouze Soudní dvůr. Pokud jde konkrétněji o projednávaný případ, Soudní dvůr rozhodl, že existuje jasný zájem Společenství na tom, aby byl Soudní dvůr považován za příslušný k výkladu článku 33 uvedené dohody TRIPS týkající se minimální doby ochrany patentů s cílem určit, zda právo Společenství brání tomu, aby byl tomuto ustanovení přiznán přímý účinek.

V témže směru, jaký vytýčila judikatura *Dzodzi*⁴ nebo *Leur-Bloem*⁵ a nedávno *Poseidon Chartering*⁶, měl Soudní dvůr ve věci *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* (rozsudek ze dne 11. prosince 2007, [C-280/06](#)) opětovně za to, že ve zvláštním případě, kdy byly Soudnímu dvoru předloženy předběžné otázky, ve kterých se pravidla Společenství, jejichž výklad byl požadován, použila pouze na základě odkazu ve vnitrostátním právu, jinak řečeno, pokud vnitrostátní právní úprava přizpůsobí řešení přijatá pro čistě vnitrostátní situace řešením upraveným právem Společenství, má Společenství jasný zájem na tom, aby se za účelem vyloučení rizika budoucích rozdílných výkladů dostalo ustanovením nebo pojmům převzatým z práva Společenství jednotného výkladu bez ohledu na podmínky, za kterých se mají uplatnit, a to prostřednictvím rozsudků Soudního dvora

³ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví, která je přílohou 1C Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), podepsané v Marrákeši dne 15. dubna 1994 a schválené rozhodnutím Rady 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986–1994) (Úř. věst. L 336, s. 1).

⁴ Rozsudek ze dne 18. října 1990, C-297/88 a C-197/89, Recueil, s. I-3763.

⁵ Rozsudek ze dne 17. července 1997, C-28/95, Recueil, s. I-4161.

⁶ Rozsudek ze dne 16. března 2006, C-3/04, Sb. rozh. s. I-2505.

vydaných na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Soudní dvůr v důsledku toho poskytl výklad požadovaný vnitrostátním soudem.

Je třeba poznamenat, že Soudní dvůr rovněž rozhodl ve věci *Ikea Wholesale* (rozsudek ze dne 27. září 2007, [C-351/04](#)), že dohody Světové obchodní organizace (WTO) s ohledem na svou povahu a strukturu v zásadě nepatří mezi normy, ve vztahu k nimž Soudní dvůr kontroluje legalitu aktů orgánů Společenství. Pouze za situace, kdy Společenství zamýšlelo vykonat zvláštní povinnost, kterou na sebe vzalo v rámci WTO, nebo v případě, že akt Společenství výslovně odkazuje na konkrétní ustanovení dohod WTO, přísluší Soudnímu dvoru přezkoumat legalitu dotčeného aktu Společenství ve vztahu k pravidlům WTO.

V rozsudku ze dne 28. června 2007 (*Internationaler Hilfsfonds v. Komise*, [C-331/05 P](#)) měl Soudní dvůr ve zcela odlišné oblasti příležitost rozhodnout, že náklady související s řízeními před evropským veřejným ochráncem práv, které nejsou nahraditelné jako výdaje, jejichž náhradu lze přiznat⁷, nemůže nést dotčený orgán ani na základě mimosmluvní odpovědnosti Společenství vzhledem k tomu, že neexistuje příčinná souvislost mezi škodou a dotčeným vadným aktem, jelikož uvedené náklady byly vynaloženy na základě svobodné volby dotčených osob.

Na soudní agendě se podílelo rovněž právo na přístup veřejnosti k dokumentům orgánů. Ve věci *Sison v. Rada* (rozsudek ze dne 1. února 2007, [C-266/05 P](#), Sb. rozh. s. I-1233) se Soudní dvůr vyslovil k několika, i částečným, odepřením přístupu žalobci, jenž požádal o přístup k dokumentům, které vedly Radu k tomu, aby jej zahrnula a ponechala na seznamu osob podléhajících zmrazení finančních prostředků zavedenému nařízením č. 2580/2001⁸, a o sdělení totožnosti států, které v této souvislosti poskytly určité dokumenty.

Jelikož se jedná o oblast, která předpokládá ze strany zákonodárce Společenství rozhodnutí politické, ekonomické a sociální povahy, v jejichž rámci má provést komplexní posouzení, Soudní dvůr připomněl, že může vykonávat pouze omezený přezkum legality.

Soudní dvůr rozhodl, že cílem nařízení č. 1049/2001⁹ je poskytnout široké veřejnosti právo na přístup k dokumentům orgánů, a nikoliv stanovit pravidla určená k ochraně zvláštního zájmu, který může mít určitá osoba na přístupu k některému z dokumentů, a že, pokud jde kromě toho o výjimky z práva na přístup odůvodněné určitými veřejnými a soukromými zájmy, nemůže být zvláštní zájem žalobce na tom, aby dosáhl předání dokumentů, zohledněn orgánem, který má rozhodnout, zda by zpřístupnění těchto dokumentů veřejnosti poškodilo zájmy, které chtěl zákonodárce Společenství chránit, a v takovém případě odepřít požadovaný přístup.

⁷ Viz článek 91 písm. b) jednacího řádu Soudu prvního stupně.

⁸ Nařízení Rady (ES) č. 2580/2001 ze dne 27. prosince 2001 o zvláštních omezujících opatřeních namířených proti některým osobám a subjektům s cílem bojovat proti terorismu (Úř. věst. L 344, s. 70; Zvl. vyd. 18/01, s. 207).

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. L 145, s. 43; Zvl. vyd. 01/03, s. 331).

Soudní dvůr dále poznamenal, že i kdyby měl žalobce právo být podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění vzneseného proti němu z důvodu jeho zápisu na sporný seznam a toto právo zahrnovalo přístup k dokumentům, kterými disponuje Rada, nemůže být takové právo vykonáno specificky prostřednictvím využití mechanismů přístupu veřejnosti k dokumentům orgánů.

Co se týče dokumentů, jejichž obsah je mimořádně citlivý, měl Soudní dvůr za to, že orgán, který je jejich původcem, je oprávněn vyžadovat utajení, pokud jde o samotnou existenci citlivého dokumentu, a rovněž má právo mít námitky vůči zpřístupnění své totožnosti v případě, že by existence uvedeného dokumentu vešla ve známost, což je závěr, který nemůže být považován za nepřiměřený z důvodu, že pro žadatele, vůči němuž je namítáno takové odepření přístupu k citlivému dokumentu, tak může být identifikace státu, z něhož pochází tento dokument, obtížnější či dokonce prakticky nemožná.

Pokud jde o přístup občana nikoli k dokumentům, ale k právní normě, vyslovil se Soudní dvůr ve věci *Skoma Lux* (rozsudek ze dne 11. prosince 2007, [C-161/06](#)) k působnosti článku 58 aktu o podmínkách přistoupení z roku 2004¹⁰. Soudní dvůr, kterému byla českým soudem položena otázka, zda uvedený článek umožňuje uplatňovat vůči jednotlivcům v členském státě ustanovení nařízení Společenství, které nebylo vyhlášeno v *Úředním věstníku Evropské unie* v jazyce tohoto členského státu, ačkoliv je tento jazyk jedním z úředních jazyků Unie, měl za to, že toto nevyhlášení činí povinnosti obsažené v nařízení Společenství neuplatnitelnými vůči jednotlivcům v tomto státě, a to i když se tyto osoby mohly seznámit s touto právní úpravou jinými způsoby. Tímto rozhodnutím provedl Soudní dvůr výklad práva Společenství, a nikoli posouzení jeho platnosti.

V oblasti vztahů mezi právem Společenství a vnitrostátním právem členských států podal Soudní dvůr několik upřesnění, pokud jde o přednost a přímý účinek práva Společenství.

Ve věci *Lucchini* (rozsudek ze dne 18. července 2007, [C-119/05](#)) rozhodl Soudní dvůr za použití zásad stanovených v judikatuře *Simmenthal*¹¹, že právo Společenství brání použití ustanovení italského práva, které zakotvuje zásadu překážky věci pravomocně rozsouzené, pokud jeho použití brání vrácení státní podpory, která byla poskytnuta v rozporu s právem Společenství a jejíž neslučitelnost se společným trhem byla stanovena rozhodnutím Komise Evropských společenství, které se stalo konečným.

Ve věci *Carp* (rozsudek ze dne 7. června 2007, [C-80/06](#)) se Soudní dvůr zabýval otázkou horizontálního přímého účinku rozhodnutí. Konstatoval, že rozhodnutí 1999/93/ES

¹⁰ Akt o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (Úř. věst. 2003, L 236, s. 33).

Článek 58 tohoto aktu stanoví:

„Znění aktů přijatých orgány a Evropskou centrální bankou před přistoupením, jež byla vypracována Radou nebo Komisí nebo Evropskou centrální bankou v jazyce českém, estonském, litevském, lotyšském, maďarském, maltském, polském, slovenském a slovinském, jsou ode dne přistoupení platná za stejných podmínek jako znění vypracovaná ve stávajících jedenácti jazycích. Zveřejní se v *Úředním věstníku Evropské unie*, pokud byla takto zveřejněna znění ve stávajících jazycích“.

¹¹ Rozsudek ze dne 9. března 1978, *Simmenthal*, věc 106/77, Recueil, s. 629.

o postupu ověřování shody stavebních výrobků ve smyslu čl. 20 odst. 2 směrnice Rady 89/106¹² je aktem s obecnou působností, který upravuje typy použitelných postupů ověřování shody a uděluje pověření Evropskému výboru pro normalizaci/Evropskému výboru pro normalizaci v elektrotechnice (CEN/Cenelec), aby specifikoval jejich obsah v příslušných harmonizovaných normách, které budou poté provedeny normalizačními orgány každého členského státu, ale je závazné pouze pro členské státy, kterým je jediným určeno. V důsledku toho se jej jednotlivec nemůže v rámci sporu týkajícího se smluvní odpovědnosti dovolávat vůči jinému jednotlivci.

Následující dva rozsudky upřesnily přístup, který musí zaujmout vnitrostátní soudy k mezinárodním smlouvám uzavřeným Společenstvím.

Ve věci *Tum a Dari* (rozsudek ze dne 20. září 2007, [C-16/05](#)) se Soudní dvůr vyjadřoval k dosahu klauzule „standstill“ obsažené v čl. 41 odst. 1 dodatkového protokolu k dohodě o přidružení EHS-Turecko¹³, podle níž je od data vstupu uvedeného protokolu v platnost smluvním stranám zakázáno zavádět jakákoliv nová omezení svobody usazování. V projednávaném případě se jednalo o dva turecké státní příslušníky, kteří se chtěli usadit ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska.

Pro Soudní dvůr má toto jednoznačné ustanovení přímý účinek a nepůsobí jako hmotněprávní pravidlo, které činí nepoužitelným hmotné právo týkající se vstupu na území členského státu, které nahrazuje, ale jako kvazi procesní pravidlo, které *ratione temporis* stanoví, s ohledem na která ustanovení právní úpravy členského státu v oblasti přistěhovalecké politiky je namíste posoudit postavení tureckého státního příslušníka, jenž hodlá využít svobody usazování. Soudní dvůr z toho proto vyvodil, že uvedené ustanovení nezpochybňuje zásadní pravomoc členských států stanovit svou vnitrostátní přistěhovaleckou politiku. V tomto ohledu pouhá okolnost, že taková klauzule ukládá od okamžiku svého vstupu v platnost těmto státům povinnost zdržet se jednání, která do určité míry omezuje jejich rozhodovací prostor v této oblasti, neumožňuje mít za to, že by z tohoto důvodu došlo k zásahu do vlastní podstaty svrchované pravomoci těchto členských států v oblasti cizineckého práva.

Soudní dvůr pokračoval ve výkladu uvedeného ustanovení v tom smyslu, že zakazuje od data vstupu dodatkového protokolu k dohodě o přidružení EHS-Turecko v platnost, aby dotýčný členský stát zaváděl jakákoliv nová omezení výkonu svobody usazování, včetně omezení týkajících se hmotných nebo procesních podmínek ohledně prvního vstupu tureckých státních příslušníků na území tohoto státu, kteří zde hodlají vykonávat výdělečnou činnost jako samostatně výdělečně činné osoby.

Ve výše uvedené věci *Merck Genéricos-Produtos Farmacêuticos* položil portugalský Nejvyšší soud Soudnímu dvoru otázku, zda vnitrostátní soudy musí ve sporech, které projednávají,

¹² Rozhodnutí Komise 1999/93/ES ze dne 25. ledna 1999 o postupu ověřování shody stavebních výrobků ve smyslu čl. 20 odst. 2 směrnice Rady 89/106/EHS, pokud jde o dveře, okna, okenice, rolety, vrata a příslušné stavební kování (Úř. věst. L 29, s. 51; Zvl. vyd. 13/23, s. 223).

¹³ Dodatkový protokol, podepsaný dne 23. listopadu 1970 v Bruselu a uzavřený, schválený a potvrzený jménem Společenství nařízením Rady (EHS) č. 2760/72 ze dne 19. prosince 1972 (Úř. věst. L 293, s. 1; Zvl. vyd. 11/11, s. 41).

použit z úřední povinnosti nebo na návrh jednoho z účastníků řízení článek 33 Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Dohoda TRIPS) týkající se minimální doby ochrany patentů.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že má pravomoc vykládat ustanovení uvedené dohody, a rozhodl, že v této souvislosti je třeba rozlišovat mezi oblastmi, v nichž Společenství dosud nepřijalo právní předpisy, a oblastmi, ve kterých tak již učinilo. Pokud jde o prvně uvedené oblasti, které tedy ještě spadají do pravomoci členských států, rozhodl, že ochrana práv duševního vlastnictví a opatření přijatá za tímto účelem soudními orgány nespádají do práva Společenství, takže právo Společenství nevyžaduje ani nevylučuje, aby právní řád členského státu přiznával jednotlivcům právo opírat se přímo o normu obsaženou v Dohodě TRIPS nebo ukládal soudci povinnost uplatnit tuto normu z úřední povinnosti. Pokud jde o oblasti uvedené na druhém místě, Soudní dvůr naopak stanovil, že se použije právo Společenství, což znamená povinnost provést výklad v co největším možném rozsahu v souladu s Dohodou TRIPS, aniž by však mohl být dotčenému ustanovení této dohody přiznán přímý účinek.

V projednávaném případě Soudní dvůr konstatoval, že Společenství dosud v oblasti patentů, do níž patří článek 33 Dohody TRIPS, neuplatnilo své pravomoci, anebo přinejmenším, že na vnitřní úrovni není dosud toto uplatnění dostatečně významné, aby bylo možné mít za to, že tato oblast za současného stavu náleží do práva Společenství. Vyvodil z toho závěr, že právo Společenství v současnosti nebrání tomu, aby byl článek 33 použit vnitrostátním soudem za podmínek stanovených vnitrostátním právem přímo.

Zmínku si konečně zasluhují tři rozsudky týkající se účinné soudní ochrany práv plynoucích z práva Společenství, jíž požívají procesní subjekty.

Ve věci *Unibet* (rozsudek ze dne 13. března 2007, [C-432/05](#), Sb. rozh. s. I-2271) Soudní dvůr připomněl, že se jedná o obecnou zásadu práva Společenství, a poté zopakoval, že při neexistenci právní úpravy Společenství v této oblasti přísluší každému členskému státu v souladu s jeho povinností spolupráce, aby určil příslušné soudy a upravil procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která procesním subjektům vyplývají z práva Společenství. Tato procesní autonomie vymezená zásadami rovnocennosti a efektivity by mohla být zpochybněna pouze tehdy, kdyby ze struktury dotyčného vnitrostátního právního řádu vyplývalo, že neexistuje žádný právní prostředek umožňující, byť na základě procesní námitky, zajistit dodržování práv, která procesním subjektům vyplývají z práva Společenství.

Soudní dvůr přitom podotkl, že zásada účinné soudní ochrany práv přiznaných procesním subjektům právem Společenství nevyžaduje existenci samostatné žaloby podle vnitrostátního práva směřující primárně k přezkumu souladu vnitrostátních ustanovení s právem Společenství, pokud jiné účinné právní prostředky, které nejsou méně příznivé než ty, které se týkají obdobných vnitrostátních žalob, umožňují takový soulad posoudit na základě procesní námitky, což přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu. Konkrétně, je-li procesní subjekt nucen vystavit se správním nebo trestním řízením a sankcím, které by z nich mohly vyplývat, jako jedinému právnímu prostředku k napadení souladu sporných vnitrostátních ustanovení s právem Společenství, není jeho účinná soudní ochrana zajištěna.

Ze zásady účinné soudní ochrany Soudní dvůr dále vyvodil povinnost členských států stanovit možnost vyhovět návrhu procesního subjektu na předběžná opatření až do doby, kdy příslušný soud rozhodne o souladu dotčených vnitrostátních ustanovení s právem Společenství, je-li nařízení takových opatření nezbytné k zaručení plné účinnosti soudního rozhodnutí, které má být vydáno, přičemž upřesnil, že tato možnost nepřichází v úvahu, pokud je návrh procesního subjektu nepřipustný podle práva dotčeného členského státu a pokud právo Společenství tuto nepřipustnost nezpochybňuje. Při neexistenci právní úpravy Společenství v této oblasti se případné nařízení předběžných opatření řídí kritérii vnitrostátního práva s výhradou dodržení výše uvedených zásad rovnocennosti a efektivity.

Ve věci *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* (rozsudek ze dne 13. března 2007, [C-524/04](#), Sb. rozh. s. I-2107) Soudní dvůr zejména připomněl, že pokud členský stát vybral daně v rozporu s pravidly práva Společenství, mají procesní subjekty nárok na vrácení neoprávněně vybrané daně a částek vyplacených v přímé souvislosti s touto daní.

Pokud jde o jiné škody někomu vzniklé v důsledku porušení práva Společenství přičitatelného členskému státu, musí tento členský stát nahradit takto způsobenou škodu za podmínek uvedených v judikatuře Soudního dvora, a to v souladu s vnitrostátními právními předpisy upravujícími odpovědnost, přičemž tato autonomie je vymezena zásadami rovnocennosti a efektivity.

Konkrétně, jestliže se ukáže, že právní předpisy členského státu představují překážku svobodě usazování zakázanou článkem 43 ES, může vnitrostátní soud za účelem určení škody, za niž lze náhradu přiznat, ověřit, zda poškození projevili přiměřenou snahu, aby tuto škodu odvrátili nebo omezili její rozsah, a zvláště zda včas využili všech dostupných právních prostředků. Nicméně použití ustanovení o svobodě usazování by bylo znemožněno nebo nadměrně ztíženo, kdyby žaloby na vrácení nebo žaloby na náhradu škody založené na porušení uvedených ustanovení musely být zamítnuty nebo částečně zamítnuty z toho jediného důvodu, že dotčené společnosti nepožádaly daňovou správu o povolení zaplatit úroky z úvěru poskytnutého spřízněnou společností-nerezidentem, aniž by tyto úroky byly kvalifikovány jako rozdělené zisky, když za dotčených okolností vnitrostátní zákon případně ve vzájemném spojení s relevantními ustanoveními smlouvy o zamezení dvojího zdanění tuto kvalifikaci stanovil.

Po tomto upřesnění Soudní dvůr rovněž připomněl, že pro určení, zda právo Společenství bylo porušeno dostatečně závažně, je namíste zohlednit všechny skutečnosti, jimiž se vyznačuje situace, která je vnitrostátnímu soudu předložena. V takové oblasti, jako je oblast přímých daní, musí vnitrostátní soud zohlednit skutečnost, že důsledky vyplývající z volného pohybu zaručeného Smlouvou vyšly najevo pouze postupně, zejména na základě zásad vytýčených judikaturou Soudního dvora.

Ve spojených věcech *van der Weerd a další* (rozsudek ze dne 7. června 2007, [C-222/05](#) až [C-225/05](#)) se Soudní dvůr zabýval zejména otázkou, zda v rámci soudního řízení týkajícího se legality správního aktu ukládá právo Společenství vnitrostátnímu soudu povinnost provést i bez návrhu přezkoumání legality správního aktu ve vztahu ke kritériím nezahrnutým

v původním rámci sporu, která však vycházejí ze směrnice 85/511, kterou se zavádějí opatření Společenství pro tlumení slintavky a kulhavky¹⁴.

Soudní dvůr odpověděl záporně a uvedl, že ani zásada rovnocennosti, ani zásada efektivity, které zakotvuje jeho judikatura, neukládají vnitrostátnímu soudu povinnost uplatnit i bez návrhu důvod vycházející z porušení práva Společenství.

Pokud jde o první z uvedených zásad, Soudní dvůr upřesnil, že ustanovení dotčené směrnice neurčují ani podmínky pro zahájení řízení v oblasti tlumení slintavky a kulhavky, ani orgány příslušné v jejich rámci stanovit rozsah práv a povinností procesních subjektů, takže je nelze považovat za rovnocenná s vnitrostátními nepominutelnými pravidly, která jsou samotným základem vnitrostátních řízení vzhledem k tomu, že vymezují podmínky, za nichž je lze zahájit, jakož i orgány příslušné v jejich rámci k určení rozsahu práv a povinností procesních subjektů. Co se týče druhé zásady, Soudní dvůr uvedl, že pokud mají účastníci řízení skutečnou možnost uplatnit před vnitrostátním soudem žalobní důvod založený na právu Společenství, nevyklučuje zásada efektivity vnitrostátní právní předpis, jenž brání vnitrostátním soudům uplatnit i bez návrhu důvod vycházející z porušení právních předpisů Společenství, jestliže by je přezkum takového důvodu donutil k opuštění jejich pasivní role tím, že by vykročily z rámce sporu vymezeného účastníky řízení a opřely by se o jiné skutečnosti a okolnosti, než na kterých účastník řízení mající zájem na uplatnění ustanovení Společenství založil svoji žalobu, a to nezávisle na významu uvedených ustanovení pro právní řád Společenství.

Evropské občanství

Soudní dvůr v několika případech posuzoval vnitrostátní ustanovení, která jsou způsobilá omezit neodůvodněně volný pohyb občanů Unie.

V oblasti podpory na vzdělávání a studium vyšel Soudní dvůr ve spojených věcech *Morgan a Bucher* (rozsudek ze dne 23. října 2007, [C-11/06](#) a [C-12/06](#)) ze zjištění, že státní příslušníci členského státu, kteří jsou studenty v jiném členském státě, mají postavení občanů Unie podle čl. 17 odst. 1 ES, a mohou se tedy případně dovolávat práv, která s tímto postavením souvisí, i vůči svému členskému státu původu.

Soudní dvůr se poté domníval, že i když je členský stát v zásadě oprávněn za účelem vyhnout se tomu, aby se poskytování podpory na vzdělávání studentům, kteří si přejí studovat v jiných členských státech, stalo nepřiměřenou zátěží, poskytovat takovou podporu pouze studentům, kteří prokázali určitý stupeň integrace do jeho společnosti, musí dbát nicméně na to, aby podmínky přiznání této podpory nevytvářely neodůvodněné omezení volného pohybu občanů a aby byly konzistentní a přiměřené vzhledem k cílům zajistit dokončení studia v krátkém čase nebo ulehčit zralý výběr studia.

¹⁴ Směrnice Rady 85/511/EHS ze dne 18. listopadu 1985, kterou se zavádějí opatření Společenství pro tlumení slintavky a kulhavky (Úř. věst. L 315, s. 11; Zvl. vyd. 03/06, s. 265), ve znění směrnice Rady 90/423/EHS ze dne 26. června 1990 (Úř. věst. L 224, s. 13; Zvl. vyd. 03/10, s. 122).

Soudní dvůr tak došel k závěru, že články 17 ES a 18 ES brání ustanovením, která podřizují získání podpory na vzdělávání pro studenta, který studuje v jiném členském státě než v tom, jehož je státním příslušníkem, podmínce, aby toto studium bylo pokračováním studia absolvovaného alespoň během jednoho roku na území členského státu původu, jelikož taková ustanovení jsou způsobilá odradit občany Unie od využití jejich svobody pohybu a pobytu na území členských států, upravené v článku 18 ES.

V oblasti daňových právních předpisů ve věcech *Schwarz a Gootjes-Schwarz*, jakož i *Komise v. Německo* (rozsudky ze dne 11. září 2007, [C-76/05](#) a [C-318/05](#)) Soudní dvůr posuzoval ustanovení německého zákona o dani z příjmů, která poplatníkům umožňují uplatňovat daňové zvýhodnění u školného svých dětí zaplaceného soukromým školám za podmínky, že se tyto školy nacházejí v tuzemsku.

Soudní dvůr rozhodl, že právo Společenství brání tomu, aby daňové zvýhodnění bylo obecně odmítnuto u školného zaplaceného školám, které se nacházejí v jiných členských státech. Ve svém odůvodnění rozlišil dva typy financování škol. Pouze školy financované z podstatné části ze soukromých prostředků se mohou dovolávat volného pohybu služeb. Pokud jde o školy nacházející se v jiném členském státě než v Německu, které nejsou z podstatné části financovány ze soukromých prostředků, volný pohyb služeb se nepoužije, avšak daňové zvýhodnění přesto nesmí být odepřeno. Takovému vyloučení brání práva přiznaná občanům Unie: dítě, i v nízkém věku, se může dovolávat práv volného pohybu a volného pobytu a dotčená ustanovení mají za následek neodůvodněné znevýhodnění dětí, které se vzdělávají ve škole se sídlem v jiném členském státě, ve srovnání s těmi, které své svobody pohybu nevyužily.

Volný pohyb zboží

V oblasti volného pohybu zboží se Soudní dvůr vyslovoval ke slučitelnosti různých vnitrostátních úprav s ustanoveními Smlouvy.

V první řadě je třeba zmínit rozsudek *Rosengren a další* (rozsudek ze dne 5. června 2007, [C-170/04](#)), ve kterém se Soudní dvůr zabýval žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se slučitelnosti švédské právní úpravy zakazující jednotlivcům dovážet alkoholické nápoje, jejichž prodej podléhá ve Švédsku monopolu zavedenému stejným zákonem, se Smlouvou o ES. Soudní dvůr určil, že tento zákaz musí být posouzen z hlediska článku 28 ES, a nikoli z hlediska článku 31 ES, který se týká státních monopolů obchodní povahy, jelikož nepředstavuje opatření týkající se existence nebo fungování tohoto monopolu na maloobchodní prodej, s vyloučením dovozu, a rozhodl, že tento zákaz je v rozporu s právem Společenství. Soudní dvůr se v tomto ohledu domníval, že švédské opatření představuje množstevní omezení dovozu ve smyslu článku 28 ES, vzhledem jednak k možnosti držitele monopolu odmítnout žádost o dodání, a tedy případně dovoz dotýčných nápojů, a jednak k obtížím spojeným s takovým opatřením pro spotřebitele. Soudní dvůr se dále domníval, že toto opatření nemůže být odůvodněno ochranou zdraví a života lidí podle článku 30 ES. Švédská právní úprava totiž není způsobilá k dosažení cíle směřujícího obecně k omezení spotřeby alkoholu z důvodu okrajové povahy jejích účinků v tomto směru a není přiměřená z hlediska cíle ochrany nejmladších

osob před škodlivými následky takové spotřeby, neboť zákaz dovozu se uplatňuje bez rozlišení podle věku jednotlivců, kteří si chtějí pořídit dotyčné nápoje.

Dále v rozsudku *Komise v. Německo* (rozsudek ze dne 15. listopadu 2007, [C-319/05](#)) se Soudní dvůr na základě žaloby pro nesplnění povinnosti znovu zabýval otázkou, zda je určitou látku třeba kvalifikovat jako léčivý přípravek, nebo jako potravinu. Spolková republika Německo zařadila jako léčivý přípravek česnekový přípravek ve formě tobolek, který je v jiných členských státech legálně uváděný na trh jako potravinový doplněk, a v důsledku toho podrobila jeho uvádění na trh udělení předchozího povolení. Soudní dvůr v souladu se svou ustálenou judikaturou konstatoval, že tím Spolková republika Německo nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článků 28 ES a 30 ES. Soudní dvůr určil, že výrobek neodpovídá ani definici léčivého přípravku podle své prezentace, ani definici léčivého přípravku podle své funkce ve smyslu dotyčné právní úpravy Společenství¹⁵, a rozhodl, že německé opatření tvoří překážku obchodu uvnitř Společenství. Krom toho nemůže být dotčené opatření odůvodněné ochranou veřejného zdraví podle článku 30 ES, jelikož ustanovení takového druhu musí být založeno na důkladném vyhodnocení tvrzeného zdravotního rizika a jelikož cíli ochrany zdraví by mohlo odpovídat takové opatření méně omezující volný pohyb zboží, jako například vhodné označení varující spotřebitele před případnými riziky spojenými s užíváním tohoto výrobku.

Nakonec je třeba uvést rozsudek *Komise v. Nizozemsko* (rozsudek ze dne 20. září 2007, [C-297/05](#)), kterým byla rozvinuta judikatura Soudního dvora týkající se dovozu vozidel registrovaných v jiném členském státě. Soudní dvůr, který byl tázán, zda je nizozemská právní úprava, která podrobuje taková vozidla před jejich registrací v Nizozemsku prohlídce za účelem jejich identifikace, jakož i technické prohlídce, slučitelná s právem Společenství, měl nejprve za to, že prohlídka za účelem identifikace vozidel nepředstavuje překážku volného pohybu zboží. Tato prohlídka totiž nemůže mít odrazující účinek na dovoz vozidla do Nizozemska ani nemůže učinit takový dovoz méně zajímavým vzhledem ke svým podmínkám a skutečnosti, že představuje pouhou správní formalitu, která nezavádí žádnou dodatečnou kontrolu, a je spjata se samotným vyřizováním žádosti o registraci a s průběhem souvisejícího řízení. Soudní dvůr se dále vyslovil ke slučitelnosti technické prohlídky fyzického stavu vozidel při jejich registraci v Nizozemsku s články 28 ES a 30 ES a považoval takové omezující opatření, pokud se vztahuje na vozidla starší tří let, jež byla předtím registrována v jiných členských státech, za nepřiměřené z hlediska legitimních cílů bezpečnosti silničního provozu a ochrany životního prostředí. Soudní dvůr odkázal v tomto ohledu na existenci méně omezujících opatření, jako je uznávání dokladu vydaného v jiném členském státě prokazujícího, že vozidlo registrované na jeho území prošlo technickou prohlídkou, a spolupráce nizozemské celní správy s jejími partnery v jiných členských státech ohledně případně chybějících informací.

¹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES ze dne 6. listopadu 2001 o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků (Úř. věst. L 311, s. 67; Zvl. vyd. 13/27, s. 69).

Volný pohyb osob, služeb a kapitálu

Prezentovat judikaturu Soudního dvora v této oblasti přehledným způsobem je obtížné z toho důvodu, že byla obzvláště bohatá a nadto se věci předložené Soudnímu dvoru týkají často současně uplatnění více svobod. Bylo proto rozhodnuto judikaturu rozdělit do čtyř oblastí, z nichž tři, kterými jsou volný pohyb pracovníků, svoboda usazování a volný pohyb služeb, jakož i volný pohyb kapitálu, odpovídají sektorovému přístupu, zatímco čtvrtá, kterou jsou omezení výkonu daňové pravomoci členských států, jež vyplývají z těchto svobod, představuje přístup průřezový.

V oblasti volného pohybu fyzických osob, tedy pracovníků, se Soudní dvůr vyslovil mimo jiné k právu pobytu občanů třetích států, kteří jsou rodinnými příslušníky občanů států Společenství, zejména migrujících pracovníků Společenství, a k sociálním výhodám, které mohou tito rodinní příslušníci nárokovat. Je třeba poznamenat, že Soudní dvůr také upřesnil ve věci *Hartmann* (rozsudek ze dne 18. července 2007, [C-212/05](#)) pojem „migrující pracovník“. Státní příslušník členského státu, který při zachování svého zaměstnání v tomto státě přemístil své bydliště do jiného členského státu a od té doby vykonává své povolání jako příhraniční pracovník, tak může být považován za „migrujícího pracovníka“ ve smyslu nařízení č. 1612/68¹⁶.

Co se týče práva pobytu občanů třetích států, kteří jsou rodinnými příslušníky občana státu Společenství, jež využil své svobody pohybu, stojí za zvláštní pozornost věci *Jia* (rozsudek ze dne 9. ledna 2007, [C-1/05](#)) a *Eind* (rozsudek ze dne 11. prosince 2007, [C-291/05](#)).

Ve věci *Jia* se spor, který byl předložen předkládajícímu soudu, týkal případu čínské státní příslušnice – tchyně německé státní příslušnice – která se přistěhovala za svým synem do Švédska, kde její snacha vykonávala samostatně výdělečnou činnost. Po uplynutí platnosti jejího turistického víza jí bylo zamítnuto udělení povolení k pobytu z důvodu, že neprokázala dostatečným způsobem existenci hospodářské závislosti na svém synovi a jeho manželce. Předkládající soud se v podstatě dotazoval, a odkázal přitom na rozsudek *Akrich* (rozsudek ze dne 23. září 2003, [C-109/01](#), Recueil, s. I-9607), zda podmínka legálního pobytu uvedená v tomto rozsudku platí i v situaci v projednávaném případě. Na tuto otázku Soudní dvůr odpověděl, že právo Společenství s ohledem na rozsudek *Akrich* neukládá členským státům, aby udělení práva pobytu příslušníkovi třetího státu, který je rodinným příslušníkem příslušníka Společenství, jež využil své svobody pohybu, vázaly na podmínku, že tento rodinný příslušník předtím legálně pobýval v jiném členském státě. Tento rodinný příslušník však musí být závislý na příslušníkovi Společenství nebo jeho manželovi/manželce v tom smyslu, že nezbytně potřebuje jejich materiální podporu k tomu, aby mohl uspokojovat své základní potřeby ve státě svého původu nebo ve státě svého posledního pobytu v okamžiku, kdy žádá o začlenění do jejich domácnosti.

Ve výše uvedené věci *Eind* Soudní dvůr rozhodl, že právo na sloučení rodiny podle článku 10 nařízení č. 1612/68 neposkytuje rodinným příslušníkům migrujících pracovníků žádná vlastní práva spojená s volným pohybem, jelikož z tohoto ustanovení má prospěch spíše

¹⁶ Nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 ze dne 15. října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství (Úř. věst. L 257, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 15).

migrující pracovník, do jehož rodiny patří státní příslušník třetího státu. Proto v případě návratu pracovníka Společenství do členského státu, jehož má státní příslušnost, neukládá právo Společenství orgánům tohoto státu povinnost přiznat státnímu příslušníkovi třetího státu, který je rodinným příslušníkem tohoto pracovníka, právo vstupu a pobytu z toho pouhého důvodu, že v hostitelském členském státě, kde tento pracovník vykonával zaměstnání, měl tento státní příslušník platné povolení k pobytu vydané na základě výše uvedeného článku. Nicméně při návratu tohoto pracovníka do členského státu, jehož má státní příslušnost, poté, co vykonával zaměstnání v jiném členském státě, má státní příslušník třetího státu, který je rodinným příslušníkem tohoto pracovníka, na základě ustanovení čl. 10 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1612/68, ve znění pozdějších předpisů, právo pobytu v členském státě, jehož má pracovník státní příslušnost, i když v něm tento pracovník nevykonává skutečnou a efektivní hospodářskou činnost. Skutečnost, že státní příslušník třetího státu, který je rodinným příslušníkem pracovníka Společenství, před tím, než pobýval v členském státě, kde tento pracovník vykonával zaměstnání, neměl právo pobytu na základě vnitrostátního práva v členském státě, jehož má uvedený pracovník státní příslušnost, neovlivňuje posouzení práva tohoto státního příslušníka pobývat v tomto posledně uvedeném státě.

Pracovníci Společenství a jejich rodinní příslušníci, kteří se usadí v členském státě, mohou požívat stejných sociálních výhod jako tuzemští pracovníci. Ve výše uvedené věci *Hartmann* rozhodl Soudní dvůr, že čl. 7 odst. 2 nařízení č. 1612/68 brání tomu, aby manželovi migrujícího pracovníka vykonávajícího povolání v členském státě, který nemá zaměstnání a bydlí v jiném členském státě, nebyla přiznána sociální výhoda, která má stejné vlastnosti jako německý příspěvek na výchovu, z důvodu, že nemá v prvním státě bydliště ani obvyklý pobyt. Taková podmínka bydliště totiž musí být považována za nepřímou diskriminaci, pokud se může samotnou svou povahou dotýkat migrujících pracovníků nebo jejich manželů/manželek, kteří častěji bydlí v jiném členském státě, více než tuzemských pracovníků, a pokud v důsledku toho existuje riziko, že prvně uvedení budou obzvláště znevýhodněni. Naproti tomu ve věci *Geven* (rozsudek ze dne 18. července 2007, [C-213/05](#)) Soudní dvůr upřesnil, že tentýž článek nebrání tomu, aby vnitrostátní právní úprava členského státu nepřiznala státnímu příslušníkovi jiného členského státu, který má v tomto státě bydliště a který v prvním státě vykonává výdělečnou činnost malého rozsahu (méně než 15 pracovních hodin týdně), takovou sociální výhodu, jako je příspěvek na výchovu, z důvodu, že v prvním státě nemá své bydliště ani obvyklý pobyt. Navíc Soudní dvůr také upřesnil ve věci *Hendrix* (rozsudek ze dne 11. září 2007, [C-287/05](#)), že článek 39 ES a článek 7 nařízení č. 1612/68 nebrání vnitrostátní právní úpravě, kterou se provádí čl. 4 odst. 2a a článek 10a nařízení č. 1408/71¹⁷, ve znění pozdějších předpisů, a která stanoví, že zvláštní nepřispěvková dávka může být přiznána pouze osobám s bydlištěm v tuzemsku. Uplatňováním této právní úpravy však nesmí být zasaženo do práv osoby, která pro ni vyplývají z volného pohybu pracovníků, natolik, aby byly překročeny meze toho, co vyžaduje uskutečnění legitimního cíle sledovaného vnitrostátním zákonem.

Konkrétněji se v oblasti sociálního zabezpečení Soudní dvůr vyslovil ke slučitelnosti určitých ustanovení výše uvedeného nařízení č. 1408/71 s volným pohybem osob,

¹⁷ Nařízení Rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14. června 1971 o uplatňování systémů sociálního zabezpečení na zaměstnané osoby a jejich rodiny pohybující se v rámci Společenství (Úř. věst. L 149, s. 2; Zvl. vyd. 05/01, s. 35).

a zejména s článkem 42 ES. Ve spojených věcech *Habelt, Möser a Watcher* (rozsudek ze dne 18. prosince 2007, [C-396/05](#), [C-419/05](#) a [C-450/05](#)), které se týkaly vyplácení starobního důchodu přesídleným osobám s německou státní příslušností nebo německým původem, tak Soudní dvůr prohlásil praxi Spolkové republiky Německo, která váže zohlednění dob přispívání získaných mimo území této republiky na podmínku, aby měl příjemce bydliště v Německu, za neslučitelnou s volným pohybem osob. Umožnit příslušnému členskému státu dovolávat se pro uložení doložky bydliště důvodů integrace do společenského života tohoto členského státu by totiž znamenalo jít přímo proti základnímu cíli Unie spočívajícímu v podpoře pohybu osob v Unii a jejich integrace do společnosti dalších členských států. V důsledku toho odmítnutí vnitrostátních orgánů zohlednit pro účely výpočtu dávek ve stáří příspěvky zaplacené v zahraničí pracovníkem zjevně způsobuje dotyčným osobám ztížení výkonu jejich práva na volný pohyb v Unii, či jim v tom dokonce brání, a představuje tak překážku této svobody.

V oblasti svobody usazování a volného pohybu služeb Soudní dvůr jednak upřesnil oblast působnosti ustanovení Smlouvy u situací zahrnujících prvek nespádající do oblasti práva Společenství, a jednak konstatoval různá omezení.

Ve výše uvedeném rozsudku *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation*, který se týkal právní úpravy členského státu ohledně daňového odpočtu úroků z úvěru společností-rezidentem, který byl poskytnut mateřskou společností nebo společností kontrolovanou takovou mateřskou společností, Soudní dvůr rozhodl, že vztahy mezi společností-rezidentem jednoho členského státu a společností-rezidentem jiného členského státu nebo třetí země, která sama neovládá prvně uvedenou společnost, které jsou však obě přímo nebo nepřímo ovládány společnou spřízněnou společností, která je rezidentem ve třetí zemi, nespádají do působnosti článku 43 ES. Stejně tak ve věci *Holböck* (rozsudek ze dne 24. května 2007, [C-157/05](#)) rozhodl Soudní dvůr, že ustanovení kapitoly Smlouvy o ES týkající se svobody usazování se nepoužijí na situaci, ve které akcionář obdrží dividendy od společnosti usazené ve třetí zemi. Uvedená kapitola totiž neobsahuje žádné ustanovení, které by rozšiřovalo její působnost na situace týkající se usazování státního příslušníka některého členského státu nebo společnosti založené podle právních předpisů některého členského státu ve třetí zemi.

Co se týče omezení, je třeba v první řadě zmínit věc *Placanica* (rozsudek ze dne 6. března 2007, [C-338/04](#), Sb. rozh. s. I-1891) týkající se organizování hazardních her. Spor, který projednával předkládající soud, se týkal vnitrostátní právní úpravy ohledně organizování takových her a sběru sázek, která byla přijata k boji proti ilegálním hrám a sázkám. Na základě této právní úpravy vyžadovalo, pod hrozbou trestních sankcí, organizování her a sázek předchodí udělení koncese a policejního povolení. Příslušné vnitrostátní orgány navíc vyloučily z udělení koncesí některé nabídky pocházející zejména od subjektů založených ve formě společností, jejichž akcie byly kótovány na regulovaných trzích. Soudní dvůr však v přímé návaznosti na rozsudek *Gambelli a další* (rozsudek ze dne 6. listopadu 2003, [C-243/01](#), Recueil, s. I-13031) rozhodl, že vnitrostátní právní úprava, která pod hrozbou trestních sankcí zakazuje výkon činností sběru, přijímání, registrace a předávání návrhů sázek, zejména na sportovní události, bez koncese nebo policejního povolení vydaných dotyčným členským státem, je omezením svobody usazování a volného pohybu služeb, ale že toto omezení může být odůvodněno, pokud vnitrostátní právní úprava v rozsahu, v němž omezuje počet subjektů působících v odvětví hazardních her,

skutečně odpovídá cíli, kterým je předcházet provozování činností v tomto odvětví ke kriminálním nebo podvodným účelům, což Soudní dvůr ponechává k ověření vnitrostátním soudům. Soudní dvůr zároveň rozhodl, že vnitrostátní právní úprava, která vylučuje subjekty založené ve formě kapitálových společností, jejichž akcie jsou kótovány na regulovaných trzích, z odvětví hazardních her, představuje také překážku svobody usazování a volného pohybu služeb, a upřesnil, že takové vyloučení překračuje meze toho, co je nezbytné pro dosažení cíle směřujícího k zabránění tomu, aby se subjekty působící v odvětví hazardních her podílely na kriminálních nebo podvodných činnostech. Soudní dvůr nakonec uvedl, že omezení těchto svobod představuje také právní úprava, která ukládá trestní sankci osobám, které vykonávaly organizovanou činnost sběru sázek bez koncese nebo policejního povolení vyžadovaných vnitrostátními právními předpisy, pokud tyto osoby nemohly získat uvedené koncese či uvedená povolení z toho důvodu, že tento členský stát jim je v rozporu s právem Společenství odmítl udělit. I když trestněprávní předpisy spadají v zásadě do pravomoci členských států, právo Společenství přesto stanoví meze této pravomoci, neboť takové předpisy nemohou omezovat základní svobody zaručené právem Společenství.

Dále je třeba upozornit, pokud jde o školné nebo náklady na hospitalizaci zaplacené instituci v jiném členském státě, na rozsudky vydané ve výše uvedených věcech *Schwarz a Gootjes-Schwarz, Komise v. Německo*, jakož i ve věci *Stamatelaki* (rozsudek ze dne 19. dubna 2007, C-444/05). V uvedených věcech *Schwarz a Gootjes-Schwarz a Komise v. Německo* se spory týkaly daňového zvýhodnění německých poplatníků u školného placeného za to, že jejich děti navštěvují soukromé školy splňující určité podmínky v Německu. Toto daňové zvýhodnění se přitom neuplatňovalo u školného placeného školám v jiných členských státech. Před tím, než se vyslovil ke slučitelnosti této právní úpravy s článkem 49 ES, rozšířil Soudní dvůr v první řadě pojem „služby“ na školy, které jsou z podstatné části financovány ze soukromých prostředků. Jelikož účel sledovaný těmito institucemi spočívá v nabízení služeb za úplaty, mohou se dovolávat volného pohybu služeb. Není však nutné, aby jejich financování bylo zajišťováno žáky nebo jejich rodiči, jelikož článek 50 ES nevyžaduje, aby služba byla placena osobami, které z ní mají prospěch. Naproti tomu školy, které nejsou z podstatné části financovány ze soukromých prostředků, zejména veřejné školy, jsou z pojmu „služby“ vyloučeny vzhledem k tomu, že stát tím, že zavede a udržuje veřejný vzdělávací systém financovaný zpravidla z veřejného rozpočtu, a nikoliv žáky nebo jejich rodiči, pouze plní vůči svému obyvatelstvu své poslání v oblasti sociální, kulturní a vzdělávací. Zadruhé Soudní dvůr konstatoval, že na jednu stranu, jestliže chtějí školy, které jsou z podstatné části financovány ze soukromých prostředků a jež se nacházejí mimo Německo, nabízet vzdělávání dětem německých státních příslušníků, představuje vyloučení jejich školného z daňového zvýhodnění překážku volného pohybu jejich služeb, a že na druhou stranu, i když se svoboda volného pohybu služeb nepoužije na školy, které nejsou z podstatné části financovány ze soukromých prostředků, nemůže být přesto u plateb školného v těchto školách přiznání daňového zvýhodnění odepřeno. Jak již bylo uvedeno, tomuto vyloučení brání svoboda pohybu občanů Unie. Proto Soudní dvůr rozhodl, že právo Společenství brání tomu, aby bylo daňové zvýhodnění obecně odepřeno ve vztahu k platbám školného školám, které se nacházejí v jiných členských státech. Taková právní úprava také představuje překážku svobody usazování zaměstnaných osob nebo osob samostatně výdělečně činných, které se přestěhovaly nebo které vykonávají své povolání v dotčeném členském státě a jejichž děti nadále navštěvují školu vybírající školní poplatky v jiném členském státě. Těmto pracovníkům totiž není umožněno uplatnit daňový

odpočet, ačkoliv by jim byl tento odpočet umožněn, kdyby jejich děti navštěvovaly školu, která se nachází v Německu.

Ve výše uvedené věci *Stamatelaki* rozhodl Soudní dvůr, že svoboda volného pohybu služeb brání vnitrostátním právním předpisům, které zcela vylučují, aby vnitrostátní instituce sociálního zabezpečení hradila náklady vzniklé hospitalizací svých pojištěnců v soukromých zdravotních zařízeních v jiném členském státě, s výjimkou úhrady léčby poskytnuté dětem mladším 14 let. Takové opatření, jehož absolutní povaha, s výjimkou případu dětí mladších 14 let, není vhodná k dosažení sledovaného cíle, nemůže být odůvodněno rizikem závažného zásahu do finanční rovnováhy systému sociálního zabezpečení, jelikož mohla být přijata méně omezující opatření, jež by více respektovala volný pohyb služeb, jako je režim předchozího povolení, který by byl v souladu s požadavky, které ukládá právo Společenství, a v případě potřeby stanovení sazebníků pro úhradu nákladů léčby.

Zcela zvláštní pozornost pak zasluhují rozsudky ve věcech *Laval un Partneri* (rozsudek ze dne 18. prosince 2007, [C-341/05](#)) a *The International Transport Workers' Federation a The Finnish Seamen's Union* (rozsudek ze dne 11. prosince 2007, [C-438/05](#)), které se týkají kolektivní akce vedené odborovými organizacemi proti poskytovateli služeb, který je usazen nebo se chce usadit v jiném členském státě. Zatímco ve věci *The International Transport Workers' Federation a The Finnish Seamen's Union* se finská společnost námořní dopravy chtěla usadit v Estonsku, aby tam zaregistrovala jedno ze svých námořních plavidel za účelem zvýšení své konkurenceschopnosti, ve věci *Laval* chtěla lotyšská stavební společnost využít svého práva na volné poskytování služeb ve Švédsku, zejména vysláním lotyšských pracovníků do jedné ze svých švédských dceřiných společností. V obou případech přitom musely dotčené společnosti vyjednávat s odborovými organizacemi ve věci přistoupení ke kolektivním smlouvám uzavřeným v příslušných oblastech a jejich dodržování. V první věci požadovala odborová organizace, která je členem anglického sdružení odborových svazů, aby se na plavidlo plavící se pod vlajkou Estonska uplatňovala finská kolektivní smlouva. Ve druhé věci požadovala odborová organizace od lotyšské společnosti záruku, pokud jde o vyšší mzdy, že přistoupí ke švédské kolektivní smlouvě a bude ji uplatňovat na své vyslané pracovníky. Jelikož vyjednávání nevedla v žádném z obou případů k přistoupení dotčených společností ke kolektivním smlouvám a k jejich uplatňování, využily odborové organizace svého práva na kolektivní akci, zejména prostřednictvím práva na stávkou. Proto bylo podstatou otázek položených Soudnímu dvoru předkládajícími soudy, zda kolektivní akce představují omezení ve smyslu článků 43 ES a 49 ES. Soudní dvůr rozhodl, že i když právo na kolektivní akci musí být uznáno za základní právo, které je nedílnou součástí základních zásad práva Společenství, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje, nemění to nic na tom, že jeho výkon může podléhat určitým omezením. Navíc podle ustálené judikatury nestojí výkon základních práv mimo rozsah působnosti ustanovení Smlouvy a musí být v souladu s požadavky ohledně práv chráněných uvedenou Smlouvou a v souladu se zásadou proporcionality. Proto takové kolektivní akce vedené odborovým svazem či sdružením odborových svazů proti podniku s cílem jej přimět k uzavření smlouvy, jejíž obsah může podnik odradit od využití svobody usazování nebo svobody poskytování služeb, představují omezení těchto svobod. Soudní dvůr však upřesnil, že tato omezení mohou být v zásadě odůvodněna ochranou takového naléhavého důvodu obecného zájmu, jakým je ochrana pracovníků hostitelského členského státu proti případnému sociálnímu dumpingu, za podmínky, že

bude prokázáno, že jsou způsobilá zaručit uskutečnění sledovaného legitimního cíle a nepřekračují meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné.

Dále pak ve výše uvedené věci *Laval un Partneri* rozhodl Soudní dvůr, že vnitrostátní právní úprava, která nepřihlíží, bez ohledu na jejich obsah, ke kolektivním smlouvám, kterými jsou podniky vysílající pracovníky do hostitelského členského státu již vázány v členském státě, kde jsou usazeny, diskriminuje tyto podniky v rozsahu, v němž s nimi zachází stejně jako s tuzemskými podniky, které kolektivní smlouvu neuzavřely.

V oblasti volného pohybu kapitálu zasluhují zvláštní pozornost tři rozsudky. Na prvním místě je třeba uvést věc *Komise v. Německo* (rozsudek ze dne 23. října 2007, [C-112/05](#)) týkající se zákona zvaného „zákon Volkswagen“. Soudní dvůr rozhodl, že Spolková republika Německo tím, že zachovala v platnosti ustanovení tohoto zákona, která odchylně od obecné právní úpravy omezují hlasovací práva každého akcionáře společnosti Volkswagen na 20 % základního kapitálu, vyžadují více než 80% většinu základního kapitálu pro přijetí některých usnesení valné hromady a umožňují státu a územněsprávnímu celku vyslat po dvou zástupcích do dozorčí rady společnosti, nespĺnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 56 odst. 1 ES. Stanovení většiny na více než 80 % základního kapitálu totiž dává všem akcionářům držícím 20 % základního kapitálu možnost vytvořit blokační menšinu a umožňuje veřejnoprávním subjektům prostřednictvím nižší výše investic, než vyžaduje obecná právní úprava, zabránit přijetí důležitých rozhodnutí. Omezením hlasovacích práv ve výši 20 % přispívá navíc tato právní úprava k tomu, že dává veřejnoprávním subjektům možnost vykonávat podstatný vliv. Tato ustanovení tedy omezují možnost jiných akcionářů podílet se na společnosti, vytvořit nebo udržet dlouhodobé a přímé hospodářské vztahy s touto společností a účastnit se skutečně jejího řízení nebo její kontroly. Omezením zájmu na získání podílu na základním kapitálu společnosti mohou tato opatření odradit přímé investory z jiných členských států, a představují tedy omezení volného pohybu kapitálu. Stejně je tomu u práva vyslat dva zástupce do dozorčí rady, které mohou využít pouze veřejnoprávní subjekty. Tím, že je těmto subjektům poskytnuta možnost účastnit se na činnosti dozorčí rady výrazněji, umožňuje jim toto opatření vykonávat vliv, který přesahuje jejich investice, a to, co by jim běžně umožňovalo jejich postavení akcionáře.

Na druhém místě je třeba upozornit na věc *Festersen* (rozsudek ze dne 25. ledna 2007, [C-370/05](#), Sb. rozh. s. I-1129), ve které Soudní dvůr rozhodl, že článek 56 ES brání tomu, aby vnitrostátní právní předpisy podmiňovaly nabytí zemědělského statku s pozemky tím, aby si nabyvatel zřídil na dobu osmi let na tomto statku trvalé bydliště bez ohledu na konkrétní okolnosti související s vlastnostmi dotyčného zemědělského statku s pozemky. Podle Soudního dvora lze připustit, že cílem vnitrostátní právní úpravy, která obsahuje takovou povinnost bydliště, je zabránit nabývání zemědělské půdy z čistě spekulativních důvodů, a tato právní úprava tak směřuje k usnadnění nabývání této půdy přednostně osobami, které ji chtějí obdělávat. Taková právní úprava tak odpovídá v členském státě, jehož zemědělská půda představuje omezený přírodní zdroj, cíli obecného zájmu. Soudní dvůr měl nicméně za to, že povinnost bydliště představuje opatření, které překračuje meze toho, co je k dosažení takového cíle nezbytné. Ukazuje se totiž jednak jako zvláště omezující, jelikož omezuje nejen volný pohyb kapitálu, ale rovněž právo nabyvatele zvolit si svobodně místo pobytu, které mu zaručuje Evropská úmluva o ochraně lidských práv a které je chráněno právním řádem Společenství, a tím zasahuje do jednoho ze základních práv. A dále nic neumožňuje konstatovat, že k dosažení sledovaného cíle nemohla být přijata

jiná opatření, která by byla méně omezující, než je tato povinnost. Taková povinnost, a tím spíše je-li doplněna podmínkou, že bydliště musí být zachováno po dobu několika let, tedy překračuje meze toho, co lze z hlediska sledovaného cíle obecného zájmu považovat za nezbytné.

A konečně ve výše uvedené věci *Holböck* rozhodoval Soudní dvůr o použití čl. 57 odst. 1 ES, který upravuje výjimku ze zákazu omezení pohybu kapitálu mezi členskými státy a třetími státy u omezení, která existovala ke dni 31. prosince 1993 a která se týkají pohybu kapitálu zahrnujícího přímé investice. Soudní dvůr nejprve připomněl, že pojem „přímé investice“ se týká investic jakékoli povahy, které provádí fyzické nebo právnické osoby a které slouží k tomu, aby vytvořily nebo udržely dlouhodobé a přímé vztahy mezi osobou, která poskytla kapitál, a podnikem, kterému je tento kapitál určen za účelem výkonu hospodářské činnosti. Pokud jde o účasti v podnicích, předpokládá cíl, kterým je vytvořit nebo udržet dlouhodobé hospodářské vztahy, že akcie vlastněné akcionářem mu dávají možnost skutečně se účastnit řízení této společnosti nebo její kontroly. Soudní dvůr poté upřesnil, že se čl. 57 odst. 1 ES použije také na vnitrostátní opatření, která omezují platby dividend, které plynou z investic. V důsledku toho Soudní dvůr rozhodl, že se na takové omezení pohybu kapitálu, jako je méně výhodné daňové zacházení s dividendami zahraničního původu, vztahuje čl. 57 odst. 1 ES, pokud se toto omezení vztahuje na účasti převzaté s cílem vytvořit nebo udržet dlouhodobé a přímé hospodářské vztahy mezi akcionářem a dotyčnou společností, které akcionáři umožňují skutečně se účastnit řízení této společnosti nebo její kontroly. Článek 57 odst. 1 ES tedy musí být vykládán v tom smyslu, že článkem 56 ES není dotčena skutečnost, že členský stát používá právní předpisy existující ke dni 31. prosince 1993, které podrobují akcionáře, který obdrží dividendy od společnosti usazené ve třetí zemi, v níž vlastní dvě třetiny základního kapitálu, vyšší sazbě daně z příjmů, než je daň uložená akcionáři, který pobírá dividendy od tuzemské společnosti.

Soudní dvůr měl vícekrát příležitost se zabývat pravomocemi členských států, které mají v oblasti přímých daní, a mezemi jejich výkonu. V tomto ohledu se vyjadřoval k různým vnitrostátním daňovým opatřením, která se týkala jednak zdaňování společností a jejich akcionářů, a jednak zdaňování jednotlivců. Některá z těchto opatření byla prohlášena za slučitelná s právem Společenství a jiná za neslučitelná.

V oblasti zdaňování společností bylo nejprve u několika vnitrostátních opatření rozhodnuto, že jsou zcela neslučitelná se základními svobodami stanovenými ve Smlouvě. Tak ve věci *Geurts a Vogten* (rozsudek ze dne 25. října 2007, [C-464/05](#)) rozhodl Soudní dvůr, že v případě, že neexistuje právoplatné odůvodnění, brání článek 43 ES daňové právní úpravě členského státu v oblasti dědické daně, která vylučuje z osvobození od této daně stanoveného pro rodinné podniky ty podniky, které zaměstnávají ve třech letech předcházejících úmrtí zůstavitele nejméně pět zaměstnanců v jiném členském státě, zatímco takové osvobození přiznává, pokud jsou zaměstnanci zaměstnáni v určitém regionu prvně uvedeného členského státu. Soudní dvůr měl totiž za to, že podmínka zaměstnání zaměstnanců na území členského státu může být snáze splněna společností, která je již usazena na jeho území, a v důsledku toho, že dotčená právní úprava zavádí nepřímou diskriminaci mezi daňovými poplatníky podle místa zaměstnávání určitého počtu zaměstnanců v průběhu určitého období. Soudní dvůr poté připomněl, že i když může být takové zacházení odůvodněno důvody týkajícími se přežití malých a středních podniků a účinnosti daňových kontrol, je ještě navíc třeba, aby bylo způsobilé k dosažení těchto cílů a nepřekračovalo

meze toho, co je k jejich dosažení nezbytné. Soudní dvůr přitom konstatoval, že tuzemské a zahraniční rodinné podniky se nacházejí ve srovnatelné situaci, pokud jde o cíl další existence podniků, a že krom toho účinnost daňových kontrol může být zachována tím, že se od daňových poplatníků bude požadovat, aby poskytli důkazy, které jsou nezbytné k poskytnutí daňového zvýhodnění, namísto toho, aby bylo přiznání zvýhodnění kategoricky odepřeno společnostem, které nezaměstnávají v dotčeném členském státě alespoň pět zaměstnanců. V důsledku toho je dotčená právní úprava, jelikož neumožňuje dosáhnout sledovaného cíle a není přiměřená, v rozporu s článkem 43 ES.

Ve věci *Elisa* (rozsudek ze dne 11. října 2007, [C-451/05](#)) rozhodl Soudní dvůr, že článek 56 ES brání vnitrostátním právním předpisům členského státu, které osvobozují od daně z nemovitostí nacházejících se na jeho území společnosti usazené v tomto členském státě, zatímco toto osvobození pro společnosti usazené v jiném členském státě podřizují existenci dvoustranné úmluvy uzavřené za účelem boje proti vyhýbání se daňovým povinnostem a daňovým únikům nebo skutečnosti, že na základě smlouvy obsahující ustanovení o zákazu diskriminace z důvodu státní příslušnosti tyto společnosti nepodléhají většímu zdanění než takovému, jakému podléhají společnosti, které jsou rezidenty. Soudní dvůr se totiž domníval, že dodatečné podmínky požadované vnitrostátní právní úpravou k tomu, aby společnosti-nerezidenti mohly být osvobozeny od daně, činí investice do nemovitostí pro tyto společnosti méně přitažlivými. Tato právní úprava tedy představuje omezení zásady volného pohybu kapitálu. Soudní dvůr připomněl, že jakkoli boj proti vyhýbání se daňovým povinnostem představuje naléhavý důvod obecného zájmu, který může odůvodnit omezení volného pohybu, musí být omezení nicméně přiměřené sledovanému cíli a nesmí překračovat meze toho, co je nezbytné k dosažení tohoto cíle. Soudní dvůr rozhodl, že jelikož dotčená právní úprava neumožňuje společnostem-nerezidentům prokázat, že nesledují podvodný cíl, mohl členský stát přijmout méně omezující opatření, a že v důsledku toho není daň odůvodněna z hlediska cíle, kterým je boj proti vyhýbání se daňovým povinnostem.

Ve věci *Meilicke a další* (rozsudek ze dne 6. března 2007, [C-292/04](#), Sb. rozh. s. I-1835) rozhodl Soudní dvůr, že členský stát nesmí omezit poskytování slevy na dani pouze na dividendy vyplácené kapitálovou společností usazenou v tomto státě. S odkazem na svou judikaturu, kterou byly objasněny požadavky vyplývající ze zásady volného pohybu kapitálu v oblasti dividend vyplácených rezidentům společnostmi nerezidenty, a zejména rozsudky *Verkooijen* (rozsudek ze dne 6. června 2000, [C-35/98](#), Recueil s. I-4071), jakož i *Manninen* (rozsudek ze dne 7. září 2004, [C-319/02](#), Sb. rozh. s. I-7477) rozhodl, že německá daňová právní úprava omezuje volný pohyb kapitálu. Soudní dvůr došel k závěru, že sleva na dani stanovená vnitrostátní právní úpravou má za cíl zamezit dvojímu zdanění zisků vyplácených ve formě dividend. Připomněl dále, že takováto právní úprava, která omezuje nárok na slevu na dani pouze na dividendy vyplácené společnostmi usazenými v Německu, znevýhodňuje poplatníky daně z příjmů s neomezenou daňovou povinností v Německu, kterým byly vyplaceny dividendy společností usazených v jiných členských státech. Tyto osoby nemají nárok započítat si na daň z kapitálových příjmů korporační daň, kterou společnosti odvádějí ve státě, kde jsou tyto společnosti usazeny. Krom toho představuje tato právní úprava pro posledně uvedené společnosti překážku při získávání kapitálu v Německu. Soudní dvůr navíc odmítl argumentaci, podle které je tato právní úprava odůvodněna nezbytností zajistit soudržnost vnitrostátní daňové soustavy. Uvedl, že, aniž by tím byla ohrožena soudržnost této soustavy, postačí poskytnout slevu na dani daňovému poplatníkovi, který je majitelem

akcií společnosti usazené v jiném členském státě, přičemž výše slevy by se počítala v závislosti na dani, kterou tato společnost odvádí z titulu korporální daně v posledně uvedeném členském státě. Takové řešení by bylo opatřením méně omezujícím volný pohyb kapitálu. Dále byl Soudní dvůr toho názoru, že není namístě omezit časové účinky rozsudku, a uvedl zejména, že požadavky vyplývající ze zásady volného pohybu kapitálu v oblasti dividend vyplácených rezidentům společnostmi-nerezidenty již byly objasněny v rozsudku *Verkooijen* a že jeho účinky nebyly časově omezeny.

Krom toho byla některá opatření prohlášena za částečně neslučitelná se základními svobodami podle Smlouvy nebo neslučitelná s výhradou přezkumu jejich přiměřenosti ve vztahu ke sledovanému – legitimnímu – cíli. V tomto ohledu si v první řadě zaslouží pozornost věc *Centro Equestro da Lezíria Grande* (rozsudek ze dne 15. února 2007, C-345/04, Sb. rozh. s. I-1425). Společnost uskutečnila několik uměleckých představení v členském státě, jehož nebyla rezidentem, a byla jí uložena daň z příjmů dosažených v tomto členském státě, která byla vybrána srážkou u zdroje. Jelikož tato společnost nebyla v tomto členském státě usazena, a tedy podléhala omezené daňové povinnosti, mohla jí být takto vybraná daň vrácena za podmínky, že provozní výdaje nebo výdaje na dosažení příjmů, které mají přímou hospodářskou souvislost se zdaněnými příjmy, jsou vyšší než polovina těchto příjmů. Soudní dvůr rozhodl, že článek 59 Smlouvy o ES (nyní po změně článek 49 ES) nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, pokud váže vrácení daně z příjmů společností vybrané srážkou u zdroje z příjmů, kterých dosáhl poplatník s omezenou daňovou povinností, na podmínku, aby výdaje na dosažení příjmů, jejichž zohlednění tento poplatník za tímto účelem požaduje, měly přímou hospodářskou souvislost s příjmy dosaženými v rámci činnosti vykonávané na území dotyčného členského státu, pokud za takové výdaje jsou považovány všechny výdaje, které od této činnosti nelze oddělit, bez ohledu na místo nebo okamžik vzniku těchto výdajů. Tento článek však naproti tomu brání takové právní úpravě, pokud tato úprava podmiňuje vrácení uvedené daně tomuto poplatníku tím, aby tytéž výdaje na dosažení příjmů byly vyšší než polovina uvedených příjmů.

Zadruhé výše uvedený rozsudek *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation* se týkal právní úpravy členského státu omezující možnost společnosti-rezidenta odečíst pro daňové účely úroky zaplacené z úvěru poskytnutého přímou nebo nepřímou mateřskou společností, která je rezidentem v jiném členském státě, nebo společností, která je rezidentem v jiném členském státě, ovládanou takovou mateřskou společností, aniž by tomuto omezení podléhal úvěr od společnosti, která je rovněž rezidentem. Poté, co Soudní dvůr konstatoval, že takto zavedené rozdílné zacházení s dceřinými společnostmi-rezidenty v závislosti na místě sídla jejich mateřské společnosti činí výkon svobody usazování pro společnosti usazené v jiných členských státech méně atraktivním, připomněl, že vnitrostátní opatření omezující svobodu usazování nicméně může být odůvodněno, jestliže se vztahuje specificky na čistě vykonstruované operace zbavené hospodářské podstaty, jejichž cílem je uniknout uplatnění právních předpisů dotyčného členského státu. Tento typ jednání totiž může podle Soudního dvora ohrozit právo členských států uplatňovat jejich daňovou pravomoc ve vztahu k činnostem vykonávaným na jejich území, a narušit tak vyvážené rozdělení zdaňovací pravomoci mezi členskými státy. Soudní dvůr se dále domníval, že dotčená právní úprava zamezující praxi podkapitalizace je vhodným prostředkem pro dosažení tohoto cíle, ale nevyjádřil se ke skutečně přiměřenému charakteru dotčeného opatření, když tuto problematiku ponechal na rozhodnutí vnitrostátního soudu. Uvedl však, že vnitrostátní právní úprava musí být považována za přiměřenou, pokud zaprvé

daňový poplatník může případně, a aniž by byl předmětem nepřiměřených správních požadavků, předložit důkazy o obchodních důvodech, pro které byla dotčená transakce uzavřena, umožňující tak přezkum objektivních a ověřitelných prvků za účelem identifikace existence čistě vykonstruované operace, jež byla uskutečněna pouze pro daňové účely, a zadruhé, pokud se překvalifikování zaplacených úroků na rozdělené zisky omezí na tu část těchto úroků, která překračuje to, co by bylo dohodnuto za podmínek úplné hospodářské soutěže.

Některá vnitrostátní opatření, ačkoli zacházejí rozdílně se srovnatelnými situacemi, pak byla prohlášena za slučitelná s právem Společenství, protože byla odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu. V témže směru, jenž vytyčil výše uvedený rozsudek *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation*, si tak zaslouží zmínku věc *Oy AA* (rozsudek ze dne 18. července 2007, [C-231/05](#)), jelikož v ní byly uznány argumenty týkající se odůvodnění na základě rizika daňového úniku. Tato věc se týkala právních předpisů členského státu, podle kterých dceřiná společnost se sídlem v tomto členském státě může odečíst ze svých zdanitelných příjmů částku, která je předmětem finančního převodu uvnitř skupiny, který uskutečnila ve prospěch své mateřské společnosti, pouze tehdy, má-li tato mateřská společnost sídlo v témže členském státě. Poté, co Soudní dvůr uvedl, že takové právní předpisy zavádí rozdílné zacházení mezi dceřinými společnostmi usazenými ve stejném členském státě podle toho, zda má jejich mateřská společnost sídlo v tomto členském státě, či nikoliv, tedy rozdílné zacházení, které omezuje svobodu usazování, rozhodl, že toto omezení je odůvodněno nezbytností ochrany vyváženého rozdělení zdaňovací pravomoci mezi členské státy a nezbytností předcházet daňovým únikům. Tyto důvody totiž společně představují legitimní cíle slučitelné se Smlouvou o ES a patří mezi naléhavé důvody obecného zájmu. Připustit odpočitatelnost přeshraničního finančního převodu uvnitř skupiny by podle Soudního dvora umožnilo skupinám společností si svobodně vybrat členský stát, ve kterém budou zdaněny zisky dceřiné společnosti, a to tím, že by je odejmuly z daňového základu této dceřiné společnosti, a je-li tento převod považován za zdanitelný příjem v členském státě přijímající mateřské společnosti, zahrnuly by je do daňového základu mateřské společnosti, což by narušilo samotný systém rozdělení zdaňovací pravomoci mezi členské státy. Navíc možnost převést zdanitelné příjmy dceřiné společnosti na mateřskou společnost, jejíž sídlo se nachází v jiném členském státě, vyvolává nebezpečí, že prostřednictvím čistě vykonstruovaných operací budou příjmy uvnitř skupiny společností převáděny na společnosti, jejichž sídlo se nachází v členských státech, které používají nejnižší daňové sazby. Soudní dvůr konečně rozhodl, že i když zvláštním cílem právních předpisů není vyloučit z daňové výhody, kterou stanoví, čistě vykonstruované operace, mohou být takové právní předpisy považovány za přiměřené výše uvedeným cílům nahlíženým společně, jelikož rozšíření daňové výhody na přeshraniční situace by skupinám společností umožnilo si svobodně zvolit členský stát, ve kterém budou jejich zisky zdaněny, a to na újmu práva členského státu dceřiné společnosti zdanit zisky z činností uskutečněných na jeho území.

V oblasti zdanění jednotlivců bylo několik vnitrostátních opatření prohlášeno za neslučitelná se základními svobodami Smlouvy, jelikož zacházela bez právoplatného odůvodnění se stejnými situacemi odlišně. Tak ve svém rozsudku *Meindl* (rozsudek ze dne 25. ledna 2007, [C-329/05](#), Sb. rozh. s. I-1113) rozhodl Soudní dvůr, že daňovým rezidentům nemůže být členským státem, v němž mají své bydliště, odepřeno společné zdanění s jejich manželi/manželkami, od nichž nejsou odloučeni a kteří bydlí v jiném členském státě,

z důvodu, že tito manželé/manželky pobírali v tomto jiném členském státě více než 10 % příjmů domácnosti a zároveň více než určitý maximální limit, když příjmy pobírané zmíněnými manželi/manželkami v tomto jiném členském státě tam nepodléhají dani z příjmů. S takovým daňovým poplatníkem je totiž zacházeno rozdílně, ačkoli se objektivně nachází ve stejné situaci jako daňový rezident, jehož manžel/manželka bydlí ve stejném členském státě a pobírá tam pouze nezdanitelné příjmy. Soudní dvůr krom toho konstatoval, že stát bydliště takového daňového poplatníka je jediným státem, který může zohlednit osobní a rodinnou situaci zmíněného poplatníka, protože tento poplatník nejenže bydlí v tomto státě, ale navíc v něm pobírá veškeré zdanitelné příjmy domácnosti. Při neexistenci odůvodnění tak skutečnost, že u tohoto daňového poplatníka nemůže být v rámci společného zdanění nijak zohledněna jeho osobní a rodinná situace, ale má naopak podléhat dani použitelné na svobodné navzdory svému osobnímu stavu sezdané osoby, představuje diskriminaci zakázanou zásadou svobody usazování.

Věc *Talotta* (rozsudek ze dne 22. března 2007, [C-383/05](#), Sb. rozh. s. I-2555) byla dalším příkladem rozhodnutí, které prohlašuje opatření přijaté v oblasti daní z příjmů za neslučitelné se Smlouvou o ES, neboť zachází rozdílně s daňovými poplatníky, kteří jsou rezidenty a nerezidenty, nacházejícími se v objektivně srovnatelných situacích. Dotčené právní předpisy stanovily, že při neexistenci dokladů poskytnutých daňovým poplatníkem jsou příjmy ze samostatně výdělečných činností zdanitelné poplatníkem-rezidentem zjišťovány srovnáním s příjmy ostatních poplatníků, zatímco příjmy poplatníka-nerezidenta byly stanoveny odkazem na minimální základy daně. Soudní dvůr rozhodl, že takové rozdílné zacházení představuje nepřímou diskriminaci z důvodu státní příslušnosti, která je v rozporu se svobodou usazování, jelikož jednak příjmy pobírané poplatníkem-rezidentem a poplatníkem-nerezidentem v rámci samostatné výdělečné činnosti na území dotyčného členského státu patří do stejné kategorie příjmů, tedy příjmů pocházejících ze samostatných výdělečných činností vykonávaných na území dotyčného členského státu, a jednak toto zacházení bude pravděpodobně způsobovat újmu státním příslušníkům jiných členských států, protože nerezidenti jsou nejčastěji cizími státními příslušníky. Skutečnost, že použití minimálních základů daně je často pro poplatníky-nerezidenty výhodné, je v tomto ohledu nerozhodná. Soudní dvůr dále upřesnil, že nezbytnost zajistit účinnost daňového dohledu sice představuje naléhavý důvod obecného zájmu, avšak nemůže tuto nepřímou diskriminaci odůvodnit, jelikož stejné praktické těžkosti existují u dohledu nad rezidenty a jelikož existují jiné mechanismy umožňující výměnu informací daňového charakteru mezi členskými státy.

A nakonec ve věci *Komise v. Dánsko* (rozsudek ze dne 30. ledna 2007, [C-150/04](#), Sb. rozh. s. I-1169) vyhověl Soudní dvůr žalobě pro nesplnění povinnosti podané Komisí proti Dánskému království, a prohlásil, že právní předpisy umožňující poplatníkům odečíst příspěvky zaplacené v rámci důchodového programu od daňového základu nebo právo tyto příspěvky do tohoto základu nezahrnout, jsou v rozporu s články 39 ES, 43 ES a 49 ES, pokud tento program byl sjednán s institucí usazenou v tuzemsku a vyloučil veškeré daňové zvýhodnění u programů sjednaných s důchodovými institucemi usazenými v jiných členských státech. Soudní dvůr totiž konstatoval, že takové právní předpisy mohou mít odrazující účinek na volné poskytování služeb v oblasti pojištění důchodovou institucí z jiného členského státu, stejně jako na svobodu usazování a volný pohyb pracovníků, kteří pocházejí z jiného členského státu, nebo kteří v něm pracovali, a sjednali si již důchodový program. Soudní dvůr nezohlednil argumenty týkající se nezbytnosti zajistit účinnost daňového

dohledu a zabránit daňovým únikům a rozhodl, že existují méně omezující prostředky k dosažení obou těchto cílů. Rovněž nebylo přijato odůvodnění týkající se soudržnosti daňové soustavy, jelikož nebyla prokázána přímá spojitost mezi daňovým zvýhodněním a odpovídajícím znevýhodněním, která musí být zachována. Jediným faktorem, který by totiž mohl ohrozit tuto soudržnost, není ani tak skutečnost, že důchodová instituce se nachází v jiném členském státě, ale spíše přenesení bydliště osoby povinné k dani mezi okamžikem zaplacení příspěvků a okamžikem vyplacení odpovídajících dávek.

Vízová, azylová a přistěhovalecká politika

Ve věcech *Spojené království v. Rada* (rozsudky ze dne 18. prosince 2007, [C-77/05](#) a [C-137/05](#)) vyložil Soudní dvůr Schengenský protokol¹⁸ u příležitosti přijetí nařízení (ES) č. 2007/2004¹⁹ a 2252/2004²⁰. Spojené království Velké Británie a Severního Irsku, které bylo Radou vyloučeno z účasti na přijetí uvedených nařízení, požadovalo jejich zrušení, přičemž argumentovalo, že toto vyloučení představuje porušení Schengenského protokolu.

Soudní dvůr rozhodl, že Schengenský protokol byl použit správně a že jeho čl. 5 odst. 1 musí být vykládán v tom smyslu, že účast členského státu na přijetí opatření na základě tohoto článku je možná jen tehdy, pokud Rada souhlasila, aby byl tento členský stát vázán oblastí schengenského *acquis*, do které přijímané opatření spadá nebo kterou rozvíjí, což v tomto případě nebylo splněno. Podle sledu úvah Soudního dvora by výklad zastávaný Spojeným královstvím vedl k tomu, že by byl článek 4 Schengenského protokolu zbaven veškerého užitečného účinku, jelikož Irsko a Spojené království by se pak mohly účastnit na všech návrzích a podnětech vyplývajících z schengenského *acquis* na základě čl. 5 odst. 1 tohoto protokolu, i kdyby nebyly vázány relevantními ustanoveními tohoto *acquis* nebo by jim nebylo dovoleno se na něm účastnit.

Pravidla hospodářské soutěže

V oblasti hospodářské soutěže si zasluhují zvláštní pozornosti tři rozsudky. Nejprve je třeba zmínit věc *Autorità garante della Concorrenza e del Mercato* (rozsudek ze dne 11. prosince 2007, [C-280/06](#)), která se zabývá kritérii přičitatelnosti porušení pravidel hospodářské soutěže v případě nástupnictví podniků podřízených témuž veřejnému orgánu. V tomto rozsudku Soudní dvůr nejprve připomněl, že pokud určitý podnik poruší pravidla hospodářské soutěže, musí nést za toto protiprávní jednání odpovědnost na základě zásady osobní odpovědnosti. Pokud u entity, jež se dopustila porušení pravidel hospodářské soutěže, dojde k právní nebo organizační změně, nemá taková změna nutně za následek vytvoření nového podniku, jenž by byl zproštěn odpovědnosti za chování předchozí entity,

¹⁸ Protokol o začlenění schengenského *acquis* do rámce Evropské unie, připojený ke Smlouvě o EU a Smlouvě o ES Amsterodamskou smlouvou.

¹⁹ Nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 ze dne 26. října 2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie (Úř. věst. L 349, s. 1).

²⁰ Nařízení Rady (ES) č. 2252/2004 ze dne 13. prosince 2004 o normách pro bezpečnostní a biometrické prvky v cestovních pasech a cestovních dokladech vydávaných členskými státy (Úř. věst. L 385, s. 1).

jež bylo v rozporu s pravidly hospodářské soutěže, pokud jsou obě entity z hospodářského hlediska totožné. Soudní dvůr upřesnil, že pokud obě entity tvoří tutéž hospodářskou jednotku, nebrání skutečnost, že entita, jež se dopustila protiprávního jednání, stále existuje, sama o sobě uložení sankce entitě, na niž převedla své hospodářské činnosti. Soudní dvůr konečně zdůraznil, že takové uplatnění sankce je přípustné zvláště tehdy, pokud jsou dotčené entity kontrolovány touž osobou a pokud vzhledem k úzkým hospodářským a organizačním vazbám, které je spojují, uplatňovaly v zásadě tutéž obchodní politiku. V důsledku toho Soudní dvůr rozhodl, že bylo-li v případě entit podřízených témuž veřejnému orgánu jednání zakládající totéž protiprávní jednání uskutečněno jednou entitou, a poté v něm až do jeho skončení pokračovala druhá entita, která se stala nástupcem první entity, jež nepřestala existovat, může být tato druhá entita sankcionována za celé protiprávní jednání, je-li prokázáno, že obě tyto entity byly podřízeny uvedenému orgánu.

Zadruhé je třeba uvést věc *British Airways v. Komise* (rozsudek ze dne 15. března 2007, [C-95/04 P](#), Sb. rozh. s. I-2331), ve které Soudní dvůr upřesnil režim prémie a slev poskytovaných podnikem v dominantním postavení. Soudní dvůr rozhodl, že za účelem rozhodnutí o případné zneužívající povaze systému slev nebo prémie podniku v dominantním postavení, které nepředstavují ani množstevní slevy či prémie, ani věrnostní slevy či prémie, je třeba posoudit veškeré okolnosti, zejména kritéria a podmínky poskytnutí těchto slev nebo prémie. Nejprve je třeba ověřit, zda tyto slevy nebo prémie mohou způsobit účinek vyloučení, tj. zda jsou na jedné straně způsobilé ztížit nebo dokonce znemožnit přístup na trh soutěžitelům podniku v dominantním postavení a na druhé straně způsobilé ztížit nebo dokonce znemožnit smluvním partnerům tohoto podniku volbu mezi více zdroji zásobování nebo obchodními partnery. Dále je namístě zkoumat, zda jsou přiznané slevy a prémie objektivně hospodářsky odůvodněny. Soudní dvůr krom toho upřesnil podmínky použití zákazu diskriminace stanoveného v čl. 82 druhém pododstavci písm. c) ES na slevy a prémie poskytované podnikem v dominantním postavení a zdůraznil, že je třeba konstatovat, že chování tohoto podniku na trhu je nejen diskriminační, ale že rovněž směřuje k narušení soutěžního vztahu existujícího mezi smluvními partnery podniku.

A konečně ve věci *Cementbouw Handel & Industrie v. Komise* (rozsudek ze dne 18. prosince 2007, [C-202/06 P](#)) se Soudní dvůr zabýval dopadem závazků navržených stranami na pravomoc Komise Evropských společenství v oblasti kontroly spojování podniků. Soudní dvůr připomněl, že nařízení č. 4064/89²¹ v oblasti kontroly spojování podniků vychází ze zásady přesného rozdělení příslušnosti mezi vnitrostátní orgány a orgány Společenství. Toto rozdělení vychází zejména ze snahy o právní jistotu, která znamená, že orgán příslušný k přezkumu daného spojení musí být identifikován předvídatelným způsobem. Z tohoto důvodu zákonodárce Společenství stanovil přesná a objektivní kritéria umožňující určit, zda spojení dosahuje hospodářské velikosti nezbytné k tomu, aby mělo „význam pro celé Společenství“, a tedy spadalo do výlučné pravomoci Komise. Krom toho požadavek rychlosti, který charakterizuje obecnou systematiku nařízení č. 4064/89 a který ukládá Komisi dodržovat přísné lhůty pro přijetí konečného rozhodnutí, znamená, že příslušnost Komise nemůže být neustále zpochybňována nebo vystavována neustálým změnám.

²¹ Nařízení Rady (EHS) č. 4064/89 ze dne 21. prosince 1989 o kontrole spojování podniků (Úř. věst. L 395, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 31); ve znění nařízení Rady (ES) č. 1310/97 ze dne 30. června 1997 (Úř. věst. L 180, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 164).

Soudní dvůr tedy rozhodl, že ačkoli Komise nebude příslušná k přezkumu spojení, jestliže se zúčastněné podniky navrhovaného spojení zcela vzdají, bude tomu jinak, když se oznamující strany omezí na navržení částečných změn. Takový návrh nemůže ve svém výsledku nutit Komisi znovu přezkoumat svou příslušnost, protože jinak by dotčeným podnikům bylo umožněno výrazně narušovat průběh řízení a účinnost kontroly zamýšlené zákonodárcem. Závazky navrhované či přijaté podniky jsou tedy skutečnostmi, jež Komise musí zohlednit v rámci přezkumu věci samé, tedy přezkumu slučitelnosti, či neslučitelnosti spojení se společným trhem, tyto závazky však nemohou Komisi zbavit její příslušnosti, neboť ta byla přezkoumána v první fázi řízení. Z toho vyplývá, že příslušnost Komise k přezkumu spojení musí být pro celé řízení stanovena k určitému datu a uvedené datum musí být nezbytně úzce spojeno s oznámením.

Daně

V této oblasti je třeba zdůraznit tři věci týkající se daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“).

Ve spojených věcech *T-Mobile Austria a další* (rozsudek ze dne 26. června 2007, [C-284/04](#)) a *Hutchison 3G a další* (rozsudek ze dne 26. června 2007, [C-369/04](#)) měl Soudní dvůr příležitost upřesnit rozsah působnosti pojmu „hospodářské činnosti“ ve smyslu čl. 4 odst. 2 šesté směrnice 77/388²². Obě věci se týkaly udělení takových práv, jakými jsou práva na používání frekvencí elektromagnetického spektra s cílem poskytování mobilních telekomunikačních služeb veřejnosti, vnitrostátním regulačním orgánem, který je odpovědný za přidělení frekvencí, formou dražby. Soudní dvůr měl za to, že udělení takových povolení je třeba posuzovat jako nezbytnou podmínku předcházející přístupu hospodářských subjektů na trh telekomunikací, a nikoli jako účast příslušného vnitrostátního orgánu na uvedeném trhu. Pouze hospodářské subjekty, které jsou držiteli udělených práv, totiž působí na trhu tak, že využívají dotčený majetek za účelem získávání pravidelného příjmu z tohoto majetku, což se netýká příslušných orgánů. Skutečnost, že udělení dotčených práv na používání vedlo k zaplacení poplatků, nemůže tyto úvahy změnit. V důsledku toho nepředstavuje takové udělení hospodářskou činnost ve smyslu výše uvedeného čl. 4 odst. 2, a nespadá tedy do oblasti působnosti šesté směrnice 77/388.

Ve věci *Planzer Luxembourg* (rozsudek ze dne 28. června 2007, [C-73/06](#)) se Soudní dvůr zabýval podmínkami a úpravou vracení DPH, tak jak je stanoví osmá směrnice 79/1072²³ a třináctá směrnice 86/560²⁴. V této věci zamítl daňový orgán členského státu vrátit osobě povinné k dani, která má sídlo v jiném členském státě, DPH, kterou odvedla při nákupu

²² Šestá směrnice Rady 77/388/EHS ze dne 17. května 1977 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Společný systém daně z přidané hodnoty: jednotný základ daně (Úř. věst. L 145, s. 1; Zvl. vyd. 09/01, s. 23).

²³ Osmá směrnice Rady 79/1072/EHS ze dne 6. prosince 1979 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Úprava vracení daně z přidané hodnoty osobám povinným k dani neusazeným v tuzemsku (Úř. věst. L 331, s. 11; Zvl. vyd. 09/01, s. 79).

²⁴ Třináctá směrnice Rady 86/560/EHS ze dne 17. listopadu 1986 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se daní z obratu – Úprava vracení daně z přidané hodnoty osobám povinným k dani neusazeným na území Společenství (Úř. věst. L 326, s. 40; Zvl. vyd. 09/01, s. 129).

zboží v prvně uvedeném členském státě pro svá zdanitelná plnění z důvodu, že existují pochybnosti, pokud jde o skutečné místo řízení obchodních činností dotčené osoby povinné k dani – v členském státě jejího sídla nebo u její mateřské společnosti usazené mimo území Společenství – a to navzdory potvrzení vydanému správou členského státu, v němž má osoba povinná k dani sídlo, týkajícímu se jejího zdanění DPH v tomto státě. Soudní dvůr nejprve potvrdil, že potvrzení podle vzoru uvedeného v příloze B osmé směrnice umožňuje v zásadě předpokládat nejen to, že dotčená osoba je osobou povinnou k dani ve členském státě vydání potvrzení, ale rovněž to, že je v tomto státě usazena v té či oné formě, čímž je v zásadě orgán členského státu, ve kterém se vrácení daně požaduje, fakticky a právně vázán. V případě pochybností ohledně skutečné hospodářské existence provozovny, jejíž adresa je uvedena ve vydaném potvrzení, se však může dotčený orgán ujistit o této skutečné existenci prostřednictvím správních opatření stanovených za tím účelem právní úpravou Společenství a případně odmítnout vrácení požadované osobou povinnou k dani, aniž je tím dotčeno její právo podat žalobu. Soudní dvůr poté upřesnil, že sídlo hospodářské činnosti ve smyslu čl. 1 odst. 1 třinácté směrnice je místo, kde jsou přijímána zásadní rozhodnutí týkající se řízení této společnosti a kde jsou vykonávány funkce její ústřední správy. Určení tohoto místa spočívá na souboru činitelů, k nimž patří v první řadě sídlo společnosti, místo ústřední správy, místo zasedání vedení společnosti a místo, obvykle totožné, kde se rozhoduje o obecné politice společnosti. Další skutečnosti, jako je bydliště hlavních řídicích osob, místo konání valných hromad, místo uložení správních a účetních dokumentů a místo hlavního chodu finančních činností, zejména bankovních činností, mohou rovněž být zohledněny. Fiktivní usazení, jakým je usazení, jež charakterizuje společnost typu „poštovní schránky“ či „zástěny“, nelze kvalifikovat jako sídlo hospodářské činnosti ve smyslu čl. 1 odst. 1 třinácté směrnice.

Sbližování právních předpisů a jednotné právní předpisy

Tato oblast vedla stejně jako v minulosti k bohaté judikatuře, v jejímž rámci si některé věci zasluhují zvláštní zmínku.

Ve věci *AGM-COS.MET* (rozsudek ze dne 17. dubna 2007, [C-470/03](#)) se Soudní dvůr zabýval otázkou, zda jednání úředníka, který veřejnými výroky poukázal na nedostatek odolnosti některých servisních zvedáků pro vozidla, může být přičteno státu. Soudní dvůr rozhodl, že členskému státu jsou přičitatelné úředníkovy výroky, které vzhledem k jejich formě a okolnostem vyvolají u svých adresátů dojem, že se jedná o oficiální stanovisko zastávané státem, a nikoli soukromé názory úředníka. Pro přičitatelnost výroků úředníka státu je rozhodující, zda adresáti těchto výroků mohou za daných okolností důvodně předpokládat, že se jedná o postoj, který úředník zaujímá z titulu své funkce. Konkrétně výroky, jimiž úředník prohlašuje, že strojní zařízení, u něhož byla ověřena shoda se směrnicí 98/37/ES²⁵, je v rozporu s příslušnou harmonizovanou normou a že je nebezpečné, jsou způsobilé přinejmenším nepřímo a potenciálně omezit uvedení takového strojního zařízení na trh, a nelze je ospravedlnit ani cílem spočívajícím v ochraně zdraví, ani na základě svobody projevu úředníků. Článek 4 odst. 1 směrnice 98/37 musí být totiž vykládán tak, že jednak

²⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/37/ES ze dne 22. června 1998 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se strojních zařízení (Úř. věst. L 207, s. 1; Zvl. vyd. 13/20, s. 349).

přiznává práva jednotlivcům, a jednak neponechává členským státům žádný prostor pro uvážení, pokud jde, jako v projednávaném případě, o strojní zařízení, která se shodují s uvedenou směrnicí nebo u nichž se předpokládá, že se s ní shodují. Porušení tohoto ustanovení způsobené výroky úředníka členského státu, jsou-li přičitatelné tomuto státu, je dostatečně závažným porušením práva Společenství na to, aby zakládalo odpovědnost tohoto státu.

Ve věci *Ordre des barreaux francophones et germanophone a další* (rozsudek ze dne 26. června 2007, [C-305/05](#)) byla položena otázka, zda informační povinnosti a povinnosti spolupráce s orgány odpovědnými za potírání praní peněz, které jsou stanoveny v čl. 6 odst. 1 směrnice 91/308²⁶ a uloženy advokátům, když se účastní určitých finančních transakcí, které nesouvisí se soudním řízením, neporušují právo na spravedlivý proces.

Soudní dvůr rozhodl, že v tomto případě není porušeno právo na spravedlivý proces a připomněl nejprve, že informační povinnost a povinnost spolupráce se na advokáty vztahují pouze tehdy, když jsou svým klientům nápomocni při přípravě nebo provádění určitých převážně finančních nebo nemovitostních transakcí nebo když jednájí jménem nebo na účet svého klienta při jakékoli finanční nebo nemovitostní transakci. Tyto činnosti zpravidla probíhají z jejich samotné povahy v kontextu, který nesouvisí se soudním řízením, a tudíž stojí mimo působnost práva na spravedlivý proces.

Jakmile je pomoc advokáta vyhledána za účelem obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo za účelem poradenství ohledně toho, jak zahájit soudní řízení nebo mu předejít, je advokát osvobozen od informační povinnosti a povinnosti spolupráce, přičemž je v tomto ohledu nevýznamné, zda byly informace obdrženy nebo získány před řízením, během něj nebo po něm. Takové osvobození umožňuje zachovat právo klienta na spravedlivý proces.

Ve věci *Land Oberösterreich v. Komise* (rozsudek ze dne 13. září 2007, [C-439/05 P](#) a [C-454/05 P](#)) zamítla Komise Evropských společenství žádost o výjimku z harmonizačních opatření, kterou jí Rakouská republika oznámila na základě čl. 95 odst. 5 ES a která se týkala návrhu zákona, jehož předmětem je výjimka z ustanovení směrnice 2001/18²⁷ v tom, že zakazuje geneticky modifikované organismy ve spolkové zemi Horní Rakousko. Na podporu svého kasačního opravného prostředku podaného poté, co Soud prvního stupně zamítl žalobu na neplatnost napadeného rozhodnutí Komise, žalobkyně tvrdily, že jednak nebyla dodržena zásada kontradiktornosti, a jednak byl porušen čl. 95 odst. 5 ES. Soudní dvůr rozhodl, že vzhledem ke zvláštnostem postupu podle čl. 95 odst. 5 ES, k podobnostem, které tento postup vykazuje s postupem podle odstavce 4 tohoto článku, jakož i ke společnému cíli obou uvedených odstavců, jímž je poskytnout členským státům možnost získání výjimky z harmonizačních opatření, není Komise povinna před vydáním rozhodnutí podle čl. 95 odst. 5 ES dodržet zásadu kontradiktornosti.

²⁶ Směrnice Rady 91/308/EHS ze dne 10. června 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz (Úř. věst. L 166, s. 77; Zvl. vyd. 09/01, s. 153).

²⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/18/ES ze dne 12. března 2001 o záměrném uvolňování geneticky modifikovaných organismů do životního prostředí a o zrušení směrnice Rady 90/220/EHS – Prohlášení Komise (Úř. věst. L 106, s. 1; Zvl. vyd. 15/06, s. 77).

Ze znění tohoto článku totiž nevyplývá, že by Komise měla povinnost před přijetím rozhodnutí o schválení nebo zamítnutí dotyčných vnitrostátních právních předpisů vyslechnout oznamující členský stát. Zákonodárce Společenství upravil pouze podmínky, které musí být splněny, aby Komise mohla rozhodnout, lhůty, v nichž je povinna vydat své kladné nebo zamítavé rozhodnutí, jakož i případné prodloužení lhůt.

Uvedený postup pak nezahajuje orgán Společenství nebo vnitrostátní orgán, ale členský stát a rozhodnutí Komise je přijímáno pouze v reakci na tuto iniciativu. Ve své žádosti se členský stát může vyjádřit k vnitrostátním předpisům, o jejichž zavedení žádá, což výslovně vyplývá z uvedeného čl. 95 odst. 5 ES, který požaduje, aby členský stát oznámil důvody pro svoji žádost.

Soudní dvůr mimoto upřesnil, že se zavedení vnitrostátních předpisů, které se odchyľují od harmonizačních opatření, musí opírat o nové vědecké poznatky z oblasti ochrany životního nebo pracovního prostředí, musí být nezbytné z důvodu zvláštního problému, který se objeví v dotyčném členském státě po vydání harmonizačního opatření, a že o zamýšlených ustanoveních a důvodech pro jejich zavedení musí být uvědomena Komise.

Ve věci *Rampion a Godard* (rozsudek ze dne 4. října 2007, [C-429/05](#)) týkající se ochrany spotřebitelů v oblasti spotřebitelského úvěru a práva spotřebitele uplatňovat práva vůči poskytovateli úvěru, Soudní dvůr rozhodl, že se směrnice 87/102²⁸ vztahuje jak na úvěr za účelem financování jediné transakce, tak na otevření úvěru umožňujícího spotřebiteli využít poskytnutý úvěr vícekrát. Krom toho Soudní dvůr rozhodl, že články 11 a 14 této směrnice musejí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby právo spotřebitele uplatňovat práva vůči poskytovateli úvěru stanovené v čl. 11 odst. 2 uvedené směrnice bylo podřízeno podmínce, že předběžná nabídka úvěru zmiňuje financované zboží nebo službu. Tento článek, který stanoví, že členské státy stanoví rozsah a podmínky pro uplatnění těchto práv vůči poskytovateli úvěru, totiž nemůže být vykládán v tom smyslu, že umožňuje členským státům podřít právo spotřebitele uplatňovat práva dalším podmínkám kromě těch, které v něm jsou taxativně vyjmenovány. Tento výklad je potvrzen článkem 14 téže směrnice, který brání zejména tomu, aby vnitrostátní právní úprava umožnila poskytovateli úvěru pouze tím, že opomene zmínit financované zboží či služby, zabránit případnému uplatnění práv spotřebitele ve smyslu výše uvedeného článku 11.

Ve věci *Schutzverband der Spirituosen-Industrie* (rozsudek ze dne 4. října 2007, [C-457/05](#)) připomněl Soudní dvůr, že vzhledem k celkové systematice a účelu směrnice 75/106²⁹, jakož i k zásadě volného pohybu zboží zaručené článkem 28 ES brání článek 28 ES tomu, aby určitý stát zakázal uvádění na trh hotového balení, jehož jmenovitý objem 0,071 litru není obsažen ve škále Společenství, ale které je legálně vyráběno a uváděno na trh v jiném členském státě, ledaže by se takový zákaz ukázal jako odůvodněný kategorickým požadavkem, byl by použitelný bez rozdílu na vnitrostátní výrobky a na dovážené výrobky, byl by nezbytný

²⁸ Směrnice Rady 87/102/EHS ze dne 22. prosince 1986 o sblížení právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru (Úř. věst. L 42, s. 48; Zvl. vyd. 15/01, s. 326).

²⁹ Směrnice Rady 75/106/EHS ze dne 19. prosince 1974 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zhotovení některých kapalných výrobků v hotovém balení podle objemu (Úř. věst. L 42, s. 1; Zvl. vyd. 13/02, s. 156).

k dosažení dotčeného požadavku a přiměřený sledovanému cíli a tento cíl by nemohl být dosažen opatřeními, která by obchod uvnitř Společenství omezovala méně.

Soudní agenda se opět týkala i jednotlivých směrnic ohledně zadávání veřejných zakázek.

Ve věci *Asociación Nacional de Empresas Forestales* (rozsudek ze dne 19. dubna 2007, C-295/05) vyvstala otázka, zda členský stát může přiznat veřejnému podniku právní režim, který mu umožňuje provádět transakce, aniž by podléhal směrnícím 92/50³⁰, 93/36³¹ a 93/37³² o zadávání veřejných zakázek. Konkrétně uvedený veřejný podnik požívá zvláštního postavení, které mu umožňuje provádět velké množství transakcí na přímý příkaz správy, a to coby technická služba správy, aniž by musel projít řízením o zadání veřejné zakázky stanoveném v zákoně, a nemá žádnou volbu ani ohledně toho, zda se bude řídit příkazem dotčených příslušných orgánů, ani ohledně tarifu použitelného na svá plnění. Soudní dvůr rozhodl, že výše uvedené směrnice nebrání takovému právnímu režimu, jaký požívá tento veřejný podnik, který mu umožňuje, jakožto veřejnému podniku, který jedná v postavení vlastního nástroje a technické služby několika veřejných orgánů, provádět transakce, aniž by podléhal režimu stanovenému uvedenými směrnicemi, jestliže jednak dotyčné veřejné orgány vykonávají nad tímto podnikem kontrolu obdobnou kontrole, kterou vykonávají nad vlastními organizačními složkami, a jednak takový podnik uskutečňuje většinu svých činností s těmito veřejnými orgány.

Ve věci *Komise v. Německo* (rozsudek ze dne 18. července 2007, C-503/04) týkající se smlouvy na svoz odpadu uzavřené městem Braunschweig bez provedení řízení o zadání veřejné zakázky na úrovni Společenství a poté, co Spolková republika Německo nevyhověla rozsudku, kterým bylo určeno toto nesplnění povinnosti podle článku 226 ES, rozhodl Soudní dvůr, že i když je pravda, že ustanovení čl. 2 odst. 6 druhého pododstavce směrnice 89/665³³ povoluje členským státům zachovat účinky smluv uzavřených v rozporu se směrnicemi v oblasti zadávání veřejných zakázek, a chrání tak legitimní očekávání smluvních stran, nemůže, aniž by omezilo dosah ustanovení Smlouvy zavádějících vnitřní trh, mít za následek to, že na chování zadavatele vůči třetím osobám bude po uzavření takových smluv nahlíženo tak, že je v souladu s právem Společenství. Krom toho se uvedené ustanovení týká, jak vyplývá z jeho znění, náhrady škody, kterou osoba poškozená protiprávním jednáním, jehož se dopustil zadavatel, může od posledně uvedeného dosáhnout, a nelze jej považovat za pravidlo, kterým se řídí rovněž vztah mezi členským státem a Společenstvím, tedy vztah, o který se jedná v kontextu článků 226 ES a 228 ES. I za předpokladu, že by se v případě vypovězení smlouvy uzavřené v rozporu se směrnicí 92/50 mohl proti zadavateli jeho smluvní partner dovolávat zásad právní jistoty a ochrany

³⁰ Směrnice Rady 92/50/EHS ze dne 18. června 1992 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na služby (Úř. věst. L 209, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 322).

³¹ Směrnice Rady 93/36/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na dodávky (Úř. věst. L 199, s. 1; Zvl. vyd. 06/02, s. 110).

³² Směrnice Rady 93/37/EHS ze dne 14. června 1993 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce (Úř. věst. L 199, s. 54; Zvl. vyd. 06/02, s. 163).

³³ Směrnice Rady 89/665/EHS ze dne 21. prosince 1989 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek na dodávky a stavební práce (Úř. věst. L 395, s. 33; Zvl. vyd. 06/01, s. 246).

legitimního očekávání, zásady *pacta sunt servanda*, jakož i práva vlastnit majetek, nemohl by členský stát každopádně uplatňovat tyto zásady nebo toto právo, aby tím odůvodnil, proč nevyhověl rozsudku určujícím nesplnění povinnosti podle článku 226 ES, a vyhnout se tak vlastní odpovědnosti stanovené právem Společenství.

Věc *Bayerischer Rundfunk a další* (rozsudek ze dne 13. prosince 2007, [C-337/06](#)) se týkala otázky, zda německé veřejnoprávní vysílací subjekty představují zadavatele pro účely použití pravidel Společenství v oblasti zadávání veřejných zakázek. Článek 1 směrnice 92/50 považuje za zadavatele mimo jiné veřejnoprávní subjekty financované převážně státem. Soudní dvůr rozhodl, že se jedná o „převážné financování státem“, jsou-li takové činnosti veřejnoprávních vysílacích subjektů jako ve věci v původním řízení financovány převážně prostřednictvím poplatku vybíraného od držitelů přijímače, který je uložen, vypočítán a vybírán na základě výsad veřejné moci. V případě financování činností výše uvedených veřejnoprávních vysílacích subjektů za výše vysvětlených podmínek, nevyžaduje podmínka týkající se „financování státem“ přímý zásah státu nebo jiných orgánů veřejné moci při zadávání zakázky veřejnoprávními vysílacími subjekty, která se týká provedení úklidových služeb. Soudní dvůr upřesňuje, že pouze veřejné zakázky, jejichž předmětem jsou služby uvedené v článku 1 směrnice, tedy veřejné zakázky, jejichž předmětem jsou služby, které se týkají vlastní funkce vysílacích subjektů, a to tvorby a realizace programů, jsou vyloučeny z působnosti uvedené směrnice. Naproti tomu pravidlům Společenství plně podléhají veřejné zakázky na služby, které nemají vztah k činnostem, jež spadají pod plnění poslání veřejné služby.

Ochranné známky

V této oblasti se Soudní dvůr zabýval nařízením o ochranné známce Společenství³⁴ a zároveň směrnicí o sblížení právních předpisů členských států³⁵.

Rozsudek vydaný ve věci *OHIM v. Kaul* (rozsudek ze dne 13. března 2007, [C-29/05 P](#), Sb. rozh. s. I-2213) upřesňuje, za jakých podmínek je možné přihlédnout k novým skutečnostem nebo důkazům, jestliže byly předloženy na podporu odvolání v rámci námitkového řízení. Konkrétně, Soudní dvůr rozhodl, že odvolací senát Úřadu pro harmonizaci na vnitřním trhu má prostor pro uvážení za účelem rozhodnutí, s výhradou povinnosti své rozhodnutí odůvodnit, zda je, či není pro účely rozhodnutí, které má vydat, třeba přihlédnout ke skutečnostem nebo důkazům, které osoba, jež podala námitky, uvádí poprvé až ve svém odůvodnění, které předkládá na podporu svého odvolání, takže jednak není nezbytně povinen k takovým skutečnostem a důkazům přihlédnout, a jednak zohlednění uvedených skutečností a důkazů nemůže být automaticky vyloučeno. Článek 59 nařízení č. 40/94, který upřesňuje podmínky podání odvolání k odvolacímu senátu, tedy nelze vykládat tak, že poskytuje odvolateli novou lhůtu k předložení skutečností a důkazů na podporu jeho námitek.

³⁴ Nařízení Rady (ES) č. 40/94 ze dne 20. prosince 1993 o ochranné známce Společenství (Úř. věst. L 11, s. 1; Zvl. vyd. 17/01, s. 146).

³⁵ První směrnice Rady 89/104/EHS ze dne 21. prosince 1988, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách (Úř. věst. L 40, s. 1; Zvl. vyd. 17/01, s. 92).

Ve věci *Dyson* (rozsudek ze dne 25. ledna 2007, [C-321/03](#), Sb. rozh. s. I-687) odpověděl Soudní dvůr na otázku, jaká označení mohou tvořit ochrannou známku, tak, že předmět přihlášky k zápisu ochranných známek vztahující se na všechny představitelné tvary průhledné sběrné nádoby nebo komory, která je součástí vnějšího povrchu vysavače, nepředstavuje „označení“ ve smyslu článku 2 směrnice 89/104, a tudíž nemůže tvořit ochrannou známku ve smyslu tohoto ustanovení. Předmět takové přihlášky, který ve skutečnosti spočívá v prosté vlastnosti dotyčného výrobku, může totiž nabýt mnoha různých podob, a je tudíž neurčitý. S přihlédnutím k výlučnosti vlastní právu ochranných známek by majitel ochranné známky vztahující se na takový neurčitý předmět získal v rozporu s cílem sledovaným článkem 2 směrnice neoprávněnou soutěžní výhodu, jelikož by měl právo bránit možnosti svých konkurentů nabízet vysavače s jakýmkoliv druhem průhledné sběrné nádoby na jejich vnějším povrchu bez ohledu na tvar této nádoby.

Ve věci *Adam Opel* (rozsudek ze dne 25. ledna 2007, [C-48/05](#), Sb. rozh. s. I-1017) Soudní dvůr připomněl, že podle čl. 5 odst. 1 první směrnice 89/104/EHS vyplývá ze zapsané ochranné známky pro jejího majitele výlučné právo zakázat všem třetím osobám, které nemají jeho souhlas, aby v obchodním styku užívaly označení totožné s ochrannou známkou pro zboží nebo služby, které jsou totožné s těmi, pro něž je známka zapsána. To umožňuje majiteli ochranné známky chránit své specifické zájmy, to znamená zajistit, aby ochranná známka plnila své funkce, zejména zaručovala spotřebitelům původ výrobku. Umístění označení totožného s touto ochrannou známkou na zmenšených modelech vozidel uvedené ochranné známky třetí osobou bez povolení majitele ochranné známky, kterou je v tomto případě Opel, za účelem věrného napodobení těchto vozidel, a uvádění uvedených zmenšených modelů na trh, lze zakázat pouze tehdy, pokud zasahuje nebo je s to zasáhnout do funkcí ochranné známky jakožto ochranné známky zapsané pro hračky. Pokud jde o důsledky, které je třeba vyvodit jednak z toho, že je logo Opel rovněž zapsáno pro motorová vozidla, a jednak z toho, že se zdá, že ochranná známka má v Německu pro tento typ zboží dobré jméno, Soudní dvůr rovněž uvedl, že majitel ochranné známky může zakázat užívání, které bez řádného důvodu protiprávně těží z rozlišovací způsobilosti nebo dobrého jména ochranné známky jakožto ochranné známky zapsané pro motorová vozidla nebo jim působí újmu.

Ve stejném smyslu bylo přijato rozhodnutí ve věci *Céline* (rozsudek ze dne 11. září 2007, [C-17/06](#)), pokud jde o užívání obchodní firmy, obchodního jména nebo označení provozovny totožných se starší ochrannou známkou, v rámci činnosti uvádění na trh výrobků totožných s těmi, pro něž byla tato ochranná známka zapsána. Soudní dvůr dodal, že podle čl. 6 odst. 1 písm. a) této směrnice ochranná známka neopravňuje svého majitele, aby zakázal třetí osobě užívat v obchodním styku její jméno a adresu, pokud je užívá v souladu s poctivými zvyklostmi v průmyslu nebo obchodu.

Ve věci *Häupl* (rozsudek ze dne 14. června 2007, [C-246/05](#)) se Soudní dvůr zabýval výkladem čl. 10 odst. 1 a čl. 12 odst. 1 první směrnice 89/104. Soudní dvůr, který byl dotázán, jaký den se má považovat za den, kdy skončilo řízení o přihlášce k zápisu ochranné známky, jelikož toto datum určuje počátek doby užívání, rozhodl, že uvedená směrnice jednoznačně nestanoví počátek této doby ochrany, takže toto znění umožňuje přizpůsobit uvedenou lhůtu zvláštnostem vnitrostátních řízení. V důsledku toho musí být „den, kdy skončilo řízení o přihlášce,“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 směrnice v každém členském státě určen podle procesních předpisů v oblasti zápisu ochranných známek účinných v tomto státě.

Konkrétně, toto ustanovení určuje počátek pětileté lhůty, během níž musí s výhradou řádného důvodu započít skutečné užívání ochranné známky. V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že podle čl. 12 odst. 1 směrnice jsou „řádnými důvody pro neužívání“ ochranné známky překážky s přímým vztahem k této ochranné známce, které znemožňují její užívání nebo kvůli nimž užívání této ochranné známky ztrácí smysl a které jsou nezávislé na vůli majitele uvedené ochranné známky. Je na předkládajícím soudu, aby posoudil případ od případu relevantní skutkové okolnosti sporu v původním řízení a uvážil, zda kvůli nim ztrácí užívání uvedené ochranné známky smysl.

Hospodářská a měnová politika

Ve věci *Estager* (rozsudek ze dne 18. ledna 2007, [C-359/05](#), Sb. rozh. s. I-581) rozhodl Soudní dvůr, že nařízení č. 1103/97 a 974/98 o zavedení eura³⁶ brání vnitrostátní právní úpravě, kterou se zvyšuje částka daně při přepočtu částky na eura, ledaže takové zvýšení splňuje požadavky právní jistoty a transparentnosti, což umožňuje chránit očekávání hospodářských subjektů při zavádění eura. To předpokládá, že dotčená vnitrostátní právní úprava musí umožnit jasné rozlišování mezi rozhodnutím orgánů členského státu o zvýšení částky daně a přepočtem této částky na eura.

Sociální politika

Mezi rozsudky, které Soudní dvůr vydal v oblasti sociální politiky, je třeba uvést některé věci zabývající se zásadou rovného zacházení a právy zaměstnanců a jejich ochranou.

Pokud jde o pravidla práva Společenství upravující rovné zacházení mužů a žen v oblasti zaměstnání a pracovních podmínek, Soudní dvůr nejprve v rámci předběžných otázek týkajících se výkladu ustanovení směrnic 76/207/EHS³⁷ a 92/85/EHS³⁸ upřesnil právní postavení těhotných zaměstnankyň. Ve svém rozsudku *Kiiski* (rozsudek ze dne 20. září 2007, [C-116/06](#)) tak Soudní dvůr uvedl, že tato ustanovení práva Společenství brání vnitrostátní právní úpravě upravující dovolenou na výchovu, která v rozsahu, v němž nezohledňuje změny, jež znamená těhotenství pro dotčnou zaměstnankyni ve vymezeném období nejméně čtrnácti týdnů, které předcházejí porodu, a následuje po něm, neumožňuje dotčené ženě dosáhnout na žádost změny doby trvání její dovolené na výchovu, když uplatňuje své právo na mateřskou dovolenou, a připravuje ji tak o práva spojená s touto mateřskou dovolenou. Ve věci *Paquay* (rozsudek ze dne 11. října 2007, [C-460/06](#)) krom toho Soudní dvůr upřesnil, že směrnice 92/85/EHS zakazuje oznámení

³⁶ Nařízení Rady (ES) č. 1103/97 ze dne 17. června 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura (Úř. věst. L 162, s. 1; Zvl. vyd. 10/01, s. 81). Nařízení Rady (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura (Úř. věst. L 139, s. 1; Zvl. vyd. 10/01, s. 111).

³⁷ Směrnice Rady 76/207/EHS ze dne 9. února 1976 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky (Úř. věst. L 39, s. 40; Zvl. vyd. 05/01, s. 187).

³⁸ Směrnice Rady 92/85/EHS ze dne 19. října 1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň (Úř. věst. L 348, s. 1; Zvl. vyd. 05/02, s. 110).

rozhodnutí o výpovědi z důvodu těhotenství nebo narození dítěte během ochranné doby stanovené v jejím čl. 10 odst. 1 a také přijímání opatření k přípravě takového rozhodnutí před uplynutím této doby. Vzhledem k tomu, že rozhodl, že takové rozhodnutí je v rozporu jak s čl. 2 odst. 1 a čl. 5 odst. 1 směrnice 76/207/EHS bez ohledu na okamžik jeho oznámení, a to i tehdy, jestliže toto rozhodnutí bylo oznámeno po uplynutí stanovené ochranné doby, tak i s článkem 10 směrnice 92/85/EHS, vyvodil z toho Soudní dvůr, že opatření zvolené členským státem podle článku 6 směrnice 76/207/EHS za účelem uložení sankce za porušení těchto ustanovení práva Společenství musí být přinejmenším rovnocenné opatření stanovenému k provedení článků 10 a 12 směrnice 92/85/EHS.

Soudní dvůr rovněž obohatil svou judikaturu týkající se rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti důchodových systémů. Pokud jde o důchody v rámci Společenství, Soudní dvůr rozhodl zejména, že použití rozdílných faktorů podle pohlaví při výpočtu dodatečného počtu let služby započítatelných pro důchod při převodu do systému Společenství svých nároků na starobní důchod, které nabyl úředník na základě svého zaměstnání předcházejícího jeho nástupu do služby Společenství, představuje diskriminaci na základě pohlaví neodůvodněnou nezbytností zajistit řádnou finanční správu důchodového systému Společenství (rozsudek ze dne 11. září 2007, *Lindorfer v. Rada*, C-227/04 P). Pokud jde o rovné zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení, měl Soudní dvůr za to, že směrnice 79/7/EHS³⁹ nebrání přijetí vnitrostátní právní úpravy, která umožňuje původně diskriminovaným osobám určitého pohlaví, aby se po celou dobu svého důchodu účastnily důchodového systému použitelného na osoby opačného pohlaví za podmínky úhrady vyrovnávacích příspěvků představujících rozdíl mezi příspěvky uhrazenými původně diskriminovanými osobami během období, ve kterém docházelo k diskriminaci, a vyššími příspěvky uhrazenými jinou kategorií osob během stejného období, zvýšených o úroky vyrovnávací znehodnocení měny. Zaplacení vyrovnávacích příspěvků nemůže být nicméně navýšeno o jiné úroky, než jsou úroky za účelem vyrovnání znehodnocení měny. Krom toho nelze požadovat, aby se tato úhrada provedla jednorázově, pokud tato podmínka činí dotyčné vyrovnání nemožným či příliš obtížným (rozsudek ze dne 21. června 2007, *Jonkman*, C-231/06 až 233). Soudní dvůr rovněž připomněl, že v případě neslučitelnosti vnitrostátní právní úpravy s právem Společenství, která vyplývá z rozsudku vydaného na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, mají vnitrostátní orgány povinnost přijmout vhodná opatření k zajištění dodržování práva Společenství a dbát zejména na to, aby bylo vnitrostátní právo co nejdříve v souladu s právem Společenství a aby byla zajištěna plná účinnost práva, která procesním subjektům z tohoto práva vyplývají. Jestliže byla konstatována diskriminace v rozporu s právem Společenství a dokud nebyla přijata opatření na obnovení rovného zacházení, je vnitrostátní soud povinen nepoužít jakékoli diskriminační vnitrostátní ustanovení, aniž by byl předtím povinen žádat o jeho zrušení zákonodárce či na něj musel čekat, a na příslušníky znevýhodněné skupiny uplatnit stejný režim, jaký využívají osoby jiné kategorie.

Zásada rovného odměňování pro zaměstnance mužského a ženského pohlaví byla krom toho předmětem dalšího z rozsudků (rozsudek ze dne 6. prosince 2007, *Voß*, C-300/06), ve kterém byl vyložen článek 141 ES v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která jednak definuje hodiny práce přesčas odpracované jak úředníky zaměstnanými na plný

³⁹ Směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení (Úř. věst. L 6, s. 24; Zvl. vyd. 05/01, s. 215).

úvazek, tak úředníky zaměstnanými na částečný úvazek jako hodiny, které tito úředníci odpracují nad rámec své individuální pracovní doby, a jednak stanoví za tyto hodiny nižší sazbu odměny, než je hodinová sazba odměny za hodiny odpracované v rámci individuální pracovní doby, takže úředníci zaměstnaní na částečný úvazek jsou odměňováni méně než úředníci zaměstnaní na plný úvazek, co se týče hodin, které odpracují nad rámec své individuální pracovní doby a až do výše počtu hodin, které je povinen odpracovat úředník zaměstnaný na plný úvazek v rámci své pracovní doby, jelikož je touto právní úpravou dotčen značně vyšší procentní podíl žen než mužů a takové rozdílné zacházení není odůvodněno objektivními faktory prostými jakékoliv diskriminace na základě pohlaví.

Rovné zacházení v zaměstnání a povolání, tentokrát z hlediska zákazu diskriminace založené na věku, bylo předmětem rozsudku *Palacios de la Villa* (rozsudek ze dne 16. října 2007, C-411/05), který se týkal otázky, zda je se směrnicí 2000/78/ES⁴⁰ slučitelná španělská právní úprava, která připouští platnost doložek o povinném odchodu do důchodu obsažených v kolektivních smlouvách, které stanoví automatické ukončení pracovního poměru, jakmile pracovník dosáhne věku pro odchod do důchodu, který tato právní úprava stanoví na 65 let, a splňuje ostatní podmínky nároku na starobní důchod příspěvkového typu stanovené v oblasti sociálního zabezpečení. Soudní dvůr měl za to, že zákaz diskriminace na základě věku, jak jej zavedla uvedená směrnice, nebrání takovému vnitrostátnímu ustanovení, pokud je objektivně a rozumně odůvodněno legitimním cílem souvisejícím s politikou zaměstnanosti a trhem práce a pokud se prostředky zavedené k jeho dosažení nezdají být nepřiměřené, a nikoli nezbytné. Soudní dvůr nejprve uvedl, že cíl obecného zájmu regulace trhu práce, a to zejména za účelem omezení nezaměstnanosti a podpory zaměstnanosti, je tedy třeba v zásadě považovat za cíl, který v souvislosti s vnitrostátními právními předpisy odůvodňuje rozdíl v zacházení na základě věku, a vyvodil závěr ohledně vhodnosti a nezbytnosti tohoto opatření z důvodu, že toto opatření zohledňuje okolnost, že dotčené osoby požívají starobní důchod, a poskytuje sociálním partnerům možnost použít prostřednictvím kolektivních smluv, a tedy flexibilně, mechanismu povinného odchodu do důchodu.

Dále pak předběžná otázka podaná španělským soudem ohledně přiznání příplatku za odpracovaná léta umožnila Soudnímu dvoru stanovit, že pojem „pracovní podmínky“, uvedený v ustanovení 4 bodu 1 rámcové dohody o pracovních poměrech na dobu určitou⁴¹, jejíž požadavky, které se shodují s požadavky směrnice 1999/70/ES⁴², v jejíž příloze je tato dohoda obsažena, se mohou rovněž použít na pracovní smlouvy a poměry na dobu určitou uzavřené se subjekty veřejného sektoru, může sloužit jako základ požadavku, aby byl zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou poskytnut příplatek za odpracovaná léta, který vnitrostátní právo vyhrazuje pouze zaměstnancům v pracovním poměru na dobu neurčitou (rozsudek ze dne 13. září 2007, *Del Cerro Alonso*, C-307/05). Stejně ustanovení krom toho, jak upřesňuje Soudní dvůr, brání zavedení rozdílného

⁴⁰ Směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání (Úř. věst. L 303 s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 79).

⁴¹ Rámcová dohoda o pracovních poměrech na dobu určitou, uzavřená dne 18. března 1999, která je obsažena ve směrnici Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. L 175, s. 43; Zvl. vyd. 05/03, s. 368).

⁴² Směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. L 175, s. 43; Zvl. vyd. 05/03, s. 368).

zacházení mezi zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou a zaměstnanci v pracovním poměru na dobu neurčitou, které je odůvodněno pouhou okolností, že je stanoveno právním nebo správním předpisem členského státu nebo kolektivní smlouvou uzavřenou mezi odborovým zastoupením zaměstnanců a dotýčným zaměstnavatelem.

Rozsah působnosti některých ustanovení práva Společenství týkající se práv zaměstnanců a jejich ochrany byl upřesněn Soudním dvorem, když odpovídal na několik předběžných otázek. V rozsudku *Jouini a další* (rozsudek ze dne 13. září 2007, [C-458/05](#)) tak Soudní dvůr vysvětlil pojem „převod podniku“, který vyplývá ze smluvního převodu ve smyslu směrnice 2001/23/ES⁴³, a uvedl, že se tato směrnice týká jednak případu, kdy část administrativních zaměstnanců a část dočasných zaměstnanců je převedena do jiného podniku pro dočasnou práci, aby tam tito zaměstnanci vykonávali stejné činnosti pro stejné zákazníky, a jednak případu, kdy prostředky dotčené převodem jsou samy o sobě dostatečné k tomu, aby umožnily poskytování služeb charakteristických pro dotčenou hospodářskou činnost, aniž by bylo nutné využít jiné významné provozní prostředky či jiné části podniku, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu. Rozsudek *Robins a další* (rozsudek ze dne 25. ledna 2007, [C-278/05](#), Sb. rozh. I-1053) objasnil vícero problémů týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele, které předložil soud ze Spojeného království Velké Británie a Severního Irska v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Vzhledem ke značnému prostoru pro uvážení přiznanému členskými státy v této oblasti tak bylo rozhodnuto ohledně článku 8 směrnice 80/987/EHS⁴⁴, že v případě platební neschopnosti zaměstnavatele a nedostatku finančních prostředků systémů podnikového nebo mezipodnikového důchodového připojištění nemusí být financování nabytých nároků na dávky ve stáří povinně zajištěno samotnými členskými státy ani být zajištěno v plném rozsahu. Soudní dvůr také neopomněl připomenout, že v případě nesprávného provedení takového ustanovení práva Společenství podléhá odpovědnost dotýčného členského státu zjištění, že uvedený stát zjevně a závažným způsobem překročil meze své posuzovací pravomoci.

Životní prostředí

Ve věci *Komise v. Finsko* (rozsudek ze dne 14. června 2007, [C-342/05](#)) musel Soudní dvůr posoudit, zda, jak tvrdila Komise, Finská republika tím, že povoluje lov vlka, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají ze směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin⁴⁵. Podle čl. 12 odst. 1 a přílohy IV bodu a) uvedené směrnice jsou totiž vlci živočišnými druhy vyžadujícími přísnou ochranu. Článek 16 této směrnice však stanoví režim výjimek z těchto zákazů. Na základě vnitrostátních ustanovení, která tento článek provádějí do vnitrostátního práva, vydávaly finské orgány každý rok na základě odchylky povolení k lovu vlků. Soudní

⁴³ Směrnice Rady 2001/23/ES ze dne 12. března 2001 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se zachování práv zaměstnanců v případě převodů podniků, závodů nebo částí podniků nebo závodů (Úř. věst. L 82, s. 16; Zvl. vyd. 05/04, s. 98).

⁴⁴ Směrnice Rady 80/987/EHS ze dne 20. října 1980 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se ochrany zaměstnanců v případě platební neschopnosti zaměstnavatele (Úř. věst. L 283, s. 23; Zvl. vyd. 05/01, s. 217).

⁴⁵ Úř. věst. L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/02, s. 102.

dvůr nejprve připomněl, že podle ustálené judikatury, i když je použitelná vnitrostátní právní úprava sama o sobě v souladu s právem Společenství, může nesplnění povinnosti na základě článku 226 ES vyplývat z existence správní praxe, která toto právo porušuje, za podmínky, že vykazuje určitý stupeň stálosti a obecnosti. Soudní dvůr poté konstatoval, že článek 16 uvedené směrnice musí být, jelikož stanoví výjimku, vykládán striktně a pro každou výjimku ukládat orgánu, který o ní rozhoduje, důkazní břemeno, že požadované podmínky existují. V takovém případě mají členské státy povinnost zabezpečit, aby jakýkoliv zásah mající dopad na chráněné druhy byl povolen pouze na základě rozhodnutí obsahujících přesné a náležité odůvodnění, jež odkazuje na důvody, podmínky a požadavky stanovené v tomto článku. Příznivý stav uvedených populací je přitom z hlediska jejich ochrany v jejich přirozeném areálu rozšíření nezbytnou a předběžnou podmínkou pro udělení výjimek, které tento článek stanoví. Udělení takových výjimek je možné pouze výjimečně, pokud je náležitě prokázáno, že nemohou zhoršit nepříznivý stav uvedených populací z hlediska jejich ochrany nebo zabránit jejich navrácení do příznivého stavu, což je cíl uvedený v článku 16 této směrnice. Nelze proto vyloučit, že usmrcení omezeného počtu vlků, i když někteří mohou způsobovat závažné škody, bude mít dopad z hlediska tohoto cíle. Soudní dvůr z toho vyvodil, že členský stát, který povoluje preventivní lov vlka, aniž by bylo prokázáno, že umožňuje prevenci závažných škod, nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají ze směrnice 92/43.

Soudní spolupráce ve věcech občanských

V oblasti spolupráce ve věcech občanských a soudních je třeba nejprve zmínit rozsudek vydaný ve věci C (rozsudek ze dne 27. listopadu 2007, [C-435/06](#)), kterým byla poprvé vyložena ustanovení nařízení č. 2201/2203 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000⁴⁶. Soudní dvůr rozhodl, že se toto nařízení použije na jediné rozhodnutí, které nařizuje okamžité převzetí péče o dítě a jeho umístění mimo vlastní rodinu do pěstounské rodiny, pokud toto rozhodnutí bylo přijato v rámci pravidel veřejného práva na ochranu dítěte, a že toto rozhodnutí dále spadá pod pojem „občanskoprávní věci“ ve smyslu tohoto ustanovení, pokud bylo přijato v rámci pravidel veřejného práva na ochranu dítěte. Takové rozhodnutí spadá do působnosti nařízení, jelikož se týká „rodičovské zodpovědnosti“ a spadá pod pojem „občanskoprávní věci“, přičemž tento pojem musí být vykládán autonomně, a tedy může zahrnovat i opatření, která z pohledu práva členského státu spadají do oblasti veřejného práva. Soudní dvůr měl krom toho za to, že harmonizovanou vnitrostátní úpravu týkající se uznávání a výkonu správních rozhodnutí o převzetí péče o osoby a o jejich umístění, přijatou v rámci severské spolupráce, nelze použít na rozhodnutí o převzetí péče o dítě, které spadá do působnosti nařízení č. 2201/2003. Nařízení č. 2201/2003 totiž podle svého čl. 59 odst. 1 nahrazuje pro členské státy smlouvy mezi nimi uzavřené ve věcech upravených tímto nařízením. Spolupráce mezi severskými státy není uvedena mezi výjimkami taxativně vyjmenovanými tímto nařízením. Soudní dvůr rovněž upřesnil, že tento výklad není vyvrácen společným prohlášením o severské spolupráci, připojeném k aktu o přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského

⁴⁶ Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000, ve znění nařízení Rady č. 2116/2004 ze dne 2. prosince 2004 (Úř. věst. L 367, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243).

království a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie⁴⁷. Podle tohoto prohlášení se totiž členské státy Evropské unie, které se připojily k severské spolupráci, zavázaly pokračovat v této spolupráci v souladu s právem Společenství. Tato spolupráce tedy musí dodržovat zásady zakotvené v právním řádu Společenství.

Dále je třeba upozornit na věc *Color Drack* (rozsudek ze dne 3. května 2007, [C-386/05](#)), ve které Soudní dvůr vyložil čl. 5 bod 1 písm. b) nařízení č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. Podle tohoto ustanovení může být žalovaný ve smluvních věcech rovněž žalován u soudu místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo musí být splněn, přičemž v případě prodeje zboží je tímto místem, pokud nebylo dohodnuto jinak, místo na území členského státu, kam podle smlouvy zboží bylo nebo mělo být dodáno. Soudní dvůr upřesnil, že toto ustanovení se použije v případě více míst dodání v témže členském státě a že v tomto případě je soudem příslušným k rozhodnutí o všech nárocích ze smlouvy o prodeji zboží soud, v jehož obvodu se nachází místo hlavního dodání, které musí být určeno v závislosti na ekonomických kritériích. Při neexistenci určujících kritérií pro zjištění místa hlavního dodání může žalobce žalovat žalovaného u soudu místa dodání podle své volby.

Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech a boj proti terorismu

V rozsudku ze dne 3. května 2007 *Advocaten voor de Wereld* ([C-303/05](#)) nezjistil Soudní dvůr žádnou skutečnost, která by mohla mít vliv na platnost rámcového rozhodnutí 2002/584 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy⁴⁸. Toto rámcové rozhodnutí nestanoví harmonizaci hmotného trestního práva členských států: předvídá sblížení právních předpisů členských států týkajících se justiční spolupráce v trestních věcech a jeho cílem je zavedení zjednodušeného systému předávání odsouzených nebo podezřelých osob mezi vnitrostátními soudními orgány za účelem trestního řízení nebo výkonu soudních rozhodnutí. Rámcové rozhodnutí nebylo přijato při nerespektování čl. 34 odst. 2 EU, který vyjmenovává a obecně definuje jednotlivé druhy právních nástrojů, které mohou být použity pro dosažení cílů Unie uvedených v hlavě VI Smlouvy o Evropské unii, a který nemůže být vykládán tak, že vylučuje, aby se sblížení právních předpisů členských států přijetím rámcového rozhodnutí mohlo týkat jiných oblastí, než které jsou uvedeny v čl. 31 písm. e) EU, a zejména oblasti evropského zatýkacího rozkazu. Článek 34 odst. 2 EU rovněž nezavádí pořadí přednosti mezi jednotlivými nástroji, které jsou v tomto ustanovení vyjmenovány, takže není vyloučeno, že Rada může volit mezi několika nástroji pro úpravu těžké oblasti, s výhradou mezí stanovených povahou zvoleného nástroje. Ačkoli je pravda, že evropský zatýkací rozkaz mohl být rovněž předmětem smlouvy, spadá do posuzovací pravomoci Rady, aby dala přednost právnímu nástroji rámcového rozhodnutí, jakmile jsou, jako v projednávaném případě, splněny podmínky pro přijetí takového aktu. Tento závěr není vyvrácen okolností, že rámcové rozhodnutí nahrazuje ve vztazích mezi členskými státy od 1. ledna 2004 odpovídající

⁴⁷ Společné prohlášení č. 28 o severské spolupráci, připojené k Aktu o podmínkách přistoupení Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (Úř. věst. 1994, C 241, s. 21, a Úř. věst. 1995, L 1, s. 1).

⁴⁸ Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 (Úř. věst. L 190, s. 1).

ustanovení starších smluv týkajících se vydávání. Jakýkoliv jiný výklad, který nemá oporu ani v čl. 34 odst. 2 EU, ani v jakémkoliv jiném ustanovení Smlouvy o Evropské unii, by mohl zbavit možnost přijímat rámcová rozhodnutí v oblastech dříve upravených mezinárodními smlouvami, která byla přiznána Radě, podstatné části jejího užitečného účinku. Krom toho je odstranění ověření požadavku oboustranné trestnosti u některých trestných činů rámcovým rozhodnutím v souladu se zásadou legality trestných činů a trestů, jakož i se zásadami rovného zacházení a zákazu diskriminace.

Ve věci *Dell'Orto* (rozsudek ze dne 28. června 2007, [C-467/05](#)) se Soudní dvůr vyslovil k pojmu „oběť“ ve smyslu rámcového rozhodnutí 2001/220 o postavení obětí v trestním řízení⁴⁹. Rozhodl, že v rámci trestního řízení, a konkrétněji v rámci vykonávacího řízení probíhajícího po vydání konečného odsuzujícího rozsudku pojem „oběť“ ve smyslu tohoto rámcového rozhodnutí nezahrnuje právnické osoby, které utrpěly škodu přímo způsobenou konáním či opomenutím, jež porušuje trestněprávní předpisy členského státu, jelikož cílem zákonodárce bylo zahrnout pod tento pojem výlučně fyzické osoby, které jako oběti utrpěly škodu v důsledku trestného činu. Tento výklad nemůže být podle Soudního dvora zpochybněn z důvodu, že není v souladu s ustanovením směrnice Rady 2004/80⁵⁰ o odškodňování obětí trestných činů, neboť i za předpokladu, že by ustanovení směrnice přijaté na základě Smlouvy o ES mohla mít nějaký dopad na výklad ustanovení rámcového rozhodnutí, které se zakládá na Smlouvě o Evropské unii, a že by pojem „oběť“ ve smyslu této směrnice mohl být vykládán tak, že zahrnuje právnické osoby, upravují rámcové rozhodnutí a uvedená směrnice odlišné oblasti a nejsou ve vztahu, který by si žádal jednotný výklad dotčeného pojmu.

Několik rozsudků Soudního dvora spadá do oblasti boje proti terorismu.

Ve věci *PKK a KNK v. Rada* (rozsudek ze dne 18. ledna 2007, [C-229/05 P](#), Sb. rozh. s. I-439) Soudní dvůr zejména zdůraznil požadavky spojené s právem jednotlivců na účinnou soudní ochranu, a to konkrétně v případě nařízení č. 2580/2001 o zvláštních omezujících opatřeních namířených proti některým osobám a subjektům [entitám] s cílem bojovat proti terorismu.

V souvislosti s prováděním rezoluce Rady bezpečnosti Organizace spojených národů 1373(2001) rozhodla Rada Evropské unie v roce 2002 zapsat Stranu pracujících Kurdistanu (PKK) na seznam teroristických organizací, což vedlo ke zmrazení jejich finančních prostředků. Proti tomuto rozhodnutí byla podána žaloba prvním žalobcem jménem PKK a druhým žalobcem jménem Národního kongresu Kurdistanu (KNK). Jelikož Soud prvního stupně odmítl žalobu jako nepřijatelnou, podali oba žalobci kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru.

Soudní dvůr zejména rozhodl, že co se týče výše uvedeného nařízení, je účinnost soudní ochrany o to důležitější, že omezující opatření stanovená uvedeným nařízením mají závažné důsledky. Nejenže je jimi zabráněno veškerým finančním operacím a veškerým

⁴⁹ Rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV ze dne 15. března 2001 (Úř. věst. L 82, s. 1; Zvl. vyd. 19/07, s. 65).

⁵⁰ Směrnice Rady 2004/80/ES ze dne 29. dubna 2004 (Úř. věst. L 261, s. 15; Zvl. vyd. 18/01, s. 207).

finančním službám, pokud jde o osoby, skupiny nebo entity, kterých se toto nařízení týká, ale i jejich pověst a politická činnost je poškozena skutečností, že jsou označeny za teroristy.

Podle čl. 2 odst. 3 nařízení č. 2580/2001⁵¹ ve vzájemném spojení s čl. 1 odst. 4 až 6 společného postoje 2001/931⁵² může být osoba, skupina nebo entita zahrnuta na seznam osob, skupin a entit, na které se toto nařízení vztahuje, pouze tehdy, existují-li určité důkazy a s výhradou přesné identifikace uvedených osob, skupin nebo entit. Mimoto je upřesněno, že jméno osoby, skupiny nebo entity může být na uvedeném seznamu ponecháno pouze na základě pravidelného prověření její situace Radou. Musí být umožněno, aby všechny tyto skutečnosti mohly být přezkoumány soudem.

Soudní dvůr z toho vyvodil, že má-li zákonodárce Společenství za to, že určitá entita má existenci dostatečnou k tomu, aby byla předmětem omezujících opatření stanovených nařízením č. 2580/2001, koherence a spravedlnost si vynucují uznat, že tato entita i nadále požívá existence dostatečné ke zpochybnění těchto opatření. Jakýkoliv jiný závěr by měl za následek, že by určitá organizace mohla být zahrnuta na seznam teroristických organizací, aniž by mohla proti tomuto zahrnutí podat žalobu.

V důsledku toho Soudní dvůr zrušil usnesení Soudu prvního stupně v rozsahu, v němž odmítl žalobu podanou žalobcem jedním jménem PKK.

Ve věcech *Gestoras Pro Amnistía a další v. Rada*, jakož i *Segi a další v. Rada* (rozsudky ze dne 27. února 2007, [C-354/04 P](#), Sb. rozh. s. I-1579, a [C-355/04 P](#), Sb. rozh. s. I-1657) zamítl Soudní dvůr kasační opravné prostředky dvou organizací požadujících náhradu škody vzniklou jejich zápisem na seznam osob, skupin a entit, které jsou zapojeny do teroristických činů, uvedený v příloze společného postoje Rady⁵³.

Poznamenal nejprve, že mu zákonodárce Společenství nepřiznává v rámci hlavy VI Smlouvy o Evropské unii týkající se policejní a soudní spolupráce v trestních věcech žádnou pravomoc rozhodovat o žalobách na náhradu škody.

Soudní dvůr dále uvedl, že navrhovatelé, kteří chtějí napadnout soudní cestou legalitu společného postoje, nejsou přesto zbaveni veškeré soudní ochrany. Tím, že nestanoví možnost vnitrostátních soudů obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou otázkou týkající se společného postoje, ale pouze s otázkou týkající se rozhodnutí nebo rámcových rozhodnutí, považuje tento článek za akty, jež mohou být předmětem takové předběžné otázky, všechna ustanovení, která jsou přijata Radou a vyvolávají právní účinky ve vztahu k třetím osobám. Jelikož řízení o předběžné otázce směřuje k zajištění dodržování práva při výkladu a uplatňování Smlouvy, musí tedy možnost obrátit se na Soudní dvůr s předběžnou

⁵¹ Nařízení Rady (ES) č. 2580/2001 ze dne 27. prosince 2001 o zvláštních omezujících opatřeních namířených proti některým osobám a subjektům s cílem bojovat proti terorismu (Úř. věst. L 344, s. 70; Zvl. vyd. 18/01, s. 217).

⁵² Společný postoj Rady 2001/931/SZBP ze dne 27. prosince 2001 o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu (Úř. věst. L 344, s. 93).

⁵³ Společný postoj Rady 2002/340/SZBP ze dne 2. května 2002, kterým se aktualizuje společný postoj 2001/931/SZBP o uplatnění zvláštních opatření k boji proti terorismu (Úř. věst. L 116, s. 75).

otázkou náležitosti ve vztahu ke všem ustanovením přijatým Radou bez ohledu na jejich povahu nebo formu, která vyvolávají právní účinky ve vztahu k třetím osobám.

Proto by vnitrostátní soud, který rozhoduje o sporu, v němž by incidenčně vyvstala otázka ohledně platnosti nebo výkladu společného postojе přijatého v rámci hlavy VI Smlouvy o Evropské unii, a který by měl vážnou pochybnost o otázce, zda tento společný postoj ve skutečnosti nevyvolává právní účinky ve vztahu k třetím osobám, mohl požádat Soudní dvůr, aby rozhodl o předběžné otázce. Bylo by pak věcí Soudního dvora, aby případně určil, že společný postoj vyvolává právní účinky ve vztahu k třetím osobám, aby mu vrátil jeho opravdovou kvalifikaci a rozhodl o předběžné otázce.

Soudní dvůr pak dále konstatoval, že je věcí vnitrostátních soudů vykládat a uplatňovat svá vnitrostátní procesní pravidla upravující podání žaloby takovým způsobem, jaký umožňuje fyzickým a právnickým osobám napadnout soudní cestou legalitu všech rozhodnutí a jiných vnitrostátních opatření týkajících se vypracování nebo použití aktu Evropské unie vůči nim a požadovat náhradu případně utrpěné škody.

Soudní dvůr tedy dospěl k závěru, že navrhovatelé nejsou zbaveni účinné soudní ochrany a že usnesení Soudu nezasahují do jejich práva na takovou ochranu.

Ve věci *Möllendorf a Möllendorf-Niehuus* (rozsudek ze dne 11. října 2007, [C-117/06](#)) rozhodl Soudní dvůr, že prodej nemovitosti nesmí být proveden v případě, že právo Společenství v mezidobí uložilo povinnost zmrazit hospodářské zdroje kupujícího.

Poté, co byla u německého soudu podána žaloba proti rozhodnutí, kterým Grundbuchamt (správní orgán příslušný k zápisům do katastru nemovitostí) zamítl provést konečný vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí, jež je v německém právu nezbytnou podmínkou k nabytí vlastnického práva k nemovitosti, dotázal se tento soud Soudního dvora, zda ustanovení nařízení č. 881/2002 o zavedení některých zvláštních omezujících opatření namířených proti některým osobám a subjektům spojeným s Usámou bin Ládinem, sítí Al-Kajdá a Talibanem⁵⁴ zakazují provedení vkladu vlastnického práva kupujícímu, který byl po uzavření kupní smlouvy zapsán na seznam osob spojených s Usámou bin Ládinem, sítí Al-Kajdá a Talibanem, který je připojený k uvedenému nařízení.

Soudní dvůr odpověděl kladně, když konstatoval, že čl. 2 odst. 3 nařízení č. 881/2002 musí být vykládán v tom smyslu, že v situaci, kdy jak smlouva o koupi nemovitosti, tak i dohoda o převodu vlastnického práva k této nemovitosti byly uzavřeny před datem zápisu kupujícího na seznam nacházející se v příloze I uvedeného nařízení a kdy kupní cena byla rovněž zaplacená před tímto datem, zakazuje toto ustanovení po uvedeném datu provést konečný vklad vlastnického práva do katastru nemovitostí v rámci plnění uvedené smlouvy.

⁵⁴ Nařízení Rady (ES) č. 881/2002 ze dne 27. května 2002 o zavedení některých zvláštních omezujících opatření namířených proti některým osobám a subjektům spojeným s Usámou bin Ládinem, sítí Al-Kajdá a Talibanem a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 467/2001, kterým se zakazuje vývoz určitého zboží a služeb do Afghánistánu, zesiluje zákaz letů a rozšiřuje zmrazení prostředků a jiných finančních zdrojů afghánského Talibanu (Úř. věst. L 139, s. 9; Zvl. vyd. 18/01, s. 294), ve znění nařízení Rady (ES) č. 561/2003 ze dne 27. března 2003 (Úř. věst. L 82, s. 1; Zvl. vyd. 18/02, s. 91).

Soudní dvůr měl totiž jednak za to, že se uvedené ustanovení použije na jakékoliv zpřístupnění hospodářského zdroje, a tudíž rovněž na akt, který vyplývá z plnění synallagmatické smlouvy a který byl dohodnut výměnou za platbu hospodářského protiplnění. Dále musí být článek 9 stejného nařízení chápán tak, že opatření, která ukládá toto nařízení, mezi nimiž se nachází zmrazení hospodářských zdrojů, zakazují rovněž dokonání aktů, jež směřují k naplnění smluv uzavřených před vstupem uvedeného nařízení v platnost.

